

HONDAKIN EZ-ARRISKUTSUEN

EUSKADIKO ZABORTEGIAK
ETA LEHIA

Lehiaren
Euskal Agintaritza
Autoridad Vasca
de la Competencia

Lizentziaren laburpena:

<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Lizentzia osoa:

<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode.en>

© Lehiaren Euskal Agintaritz /
Autoridad Vasca de la Competencia, 2026

Argitaratzailea: Lehiaren Euskal Agintaritz /
Autoridad Vasca de la Competencia

Lege-gordailua: BI-402-2026

AURKIBIDEA

LABURDURAK	4
ARAU-ITURRIAK	5
1. Europar Batasuna	5
2. Estatukoa	6
3. Autonomikoa	6
4. Forala	7
4.1. Araba	7
4.2. Bizkaia	7
4.3. Gipuzkoa	7
I. SARRERA	9
II. ARAUDIA	13
1. Europar Batasuna	13
2. Estatukoa	18
3. Euskadi	20
III. HONDAKIN KUDEAKETARAKO PRINTZPIO NAGUSIAK	25
1. Autosufizientzia eta hurbiltasuna	25
2. Hondakinen hierarkia	26
3. Kutsatzen duenak ordain dezala	27
IV. HONDAKINEN KUDEAKETA EUSKADIN	29
1. Hondakinak kudeatzeko merkatuak	29
1.1. Produktu-merkatua	29
1.2. Merkatu geografikoa	32
2. Zabortegean utzita HEAk ezabatzeko merkatua	32
2.1. Produktu-merkatua	34
2.2. Merkatu geografikoa	35
2.3. Merkatu-egitura	35
2.4. Merkatu-egoera	42
V. SARRERA OZTOPOAK	45
1. Lege-oztopoak	45
1.1. Baimen erregimena	46
1.2. Hainbat motatako hondakinak uzteko debekua	46
1.3. Hirigintza arauketa	46
1.4. Zabortegean uzteko gehieneko ahalmena mugatzea	47
2. Oztopo ekonomikoak	48
2.1. Amortizazio epeak	48
2.2. Zergak	48
2.3. Kontzentrazio eta integrazio bertikala	51
3. Gizarte-oztopoak	51
VI. ONDORIOAK	53
VII. GOMENDIOAK	55

LABURDURAK

KANBEK	Klima Aldaketari buruzko Nazio Batuen Esparru Konbentzioa
AB	Alderdien Biltzarra
EAE	Euskal Autonomia Erkidegoa
EB	Europar Batasuna
EBJA	Europar Batasuneko Justizia Auzitegia
EEH	Ekoizlearen Erantzukizun Hedatua
EHZ	Europako Hondakinen Zerrenda
Euskadiko HPKP 2030	Euskadiko Hondakinak Prebenitu eta Kudeatzeko 2030eko Plana
HEA	Hondakin ez arriskutsuak
HEKE	Hondakinen Ekoizpen eta Kudeaketaren Erregistroa
HHI	Herfindhal-Hirschman Indizea
HHS	Hiri Hondakin Solidoak
HIS	Hondakinen Informazio-Sistema
IBB	Ingurumen Baimen Bateratua
IBBak	Ingurumen Baimen Bakarra
LAG	Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak
LEA/AVC	Lehiaren Euskal Agintaritza
MLBN	Merkatuaren eta Lehiaren Batzorde Nazionala
HKEEP	Hondakinak Kudeatzeko Estatuaren Esparru Plana
EEH	Eraikuntza- eta eraipen-hondakinak

ARAU-ITURRIAK

1. EUROPAR BATASUNA

[Europar Batasunaren Funtzionamendu Ituna](#) (EBFI)

Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2024ko apirilaren 10ko [2024/1157 \(EB\) Erregelamendua](#) hondakinak lekualdatzeari buruzkoa, 1257/2013 (EB) eta 2020/1056 (EB) Erregelamenduak aldatzen dituen eta 1013/2006 (EE) Erregelamendua (hondakinak lekualdatzeari buruzko Erregelamendua) indargabetzen duena.

Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren [2010/75 \(EB\) Zuzentaraua](#), 2010eko azaroaren 24koa, industria-emisioei buruzkoa (poluzioaren prebentzio eta kontrol integratuei buruzkoa (*industria-emisioei buruzko Zuzentaraua*))

Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2008/98 (EE) Zuzentaraua, 2008ko azaroaren 19koa, hondakinei buruzkoa, zenbait Zuzentaru indargabetzen dituen (*hondakinei buruzko Esparru Zuzentaraua*)

Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2006/123 (EE) Zuzentaraua, 2006ko abenduaren 12koa, barne-merkatuko zerbitzuei buruzkoa (*Zerbitzuen Zuzentaraua*)

Kontseiluaren 1999/31 (EE) Zuzentaraua, 1999ko apirilaren 26koa, hondakinak isurtzeari buruzkoa (zabortegei buruzko Zuzentaraua)

Kontseiluaren 2003/33 (EE) Erabakia, 2002ko abenduaren 19koa, hondakinak zabortegetan onartzeko irizpideak eta prozedurak ezartzen dituen, 1999/31 (EE) Zuzentaruaren 16. artikularen eta II. eranskinaren arabera

Europako Batzordearen 1357/2014 (EB) Erregelamendua, 2014ko abenduaren 18koa, hondakinei buruzko Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2008/98/EE Zuzentaruaren III. eranskina ordeztzen duena eta zenbait zuzentaru indargabetzen dituen

Europako Batzordearen 2025/1290 (EB) Exekuzio Erregelamendua, 2025eko uztailaren 2koa, Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2024/1157 (EB) Erregelamendua aplikatzeko xedapenak ezartzen dituen, hondakinen eta beste sistema edo programa informatiko batzuen inguruko informazioa eta dokumentuak elektronikoki aurkezteko eta trukatzeko sistema zentralaren arteko elkarreragingarritasunerako beharrezkoak diren betekizunei dagokienez, bai eta informazio hori eta antolaketa-dokumentuak elektronikoki trukatzeko eta aurkezteko beharrezkoak diren bestelako baldintza teknikoei eta elektronikoei dagokienez ere

Europako Batzordearen 2000/532 (EE) Erabakia, 2000ko maiatzaren 3koa, honako Erabaki hauek ordeztzen dituen: 94/3/EE Erabakia, hondakinei buruzko Kontseiluaren 75/442/EEE Zuzentaruaren 1. artikularen a) letrari jarraiki hondakien zerrenda bat ezartzen duena, eta Kontseiluaren 94/904/EE Erabakia, hondakin arriskutsuei buruzko Kontseiluaren 91/689/EEE Zuzentaruaren 1. artikuluko 4. paragrafoari jarraiki hondakin arriskutsuen zerrenda bat ezartzen duena

Europako Batzordearen 2019/1885 (EB) Exekuzio Erabakia, 2019ko azaroaren 6koa, Kontseiluaren 1999/31/EE Zuzentarauaren arabera udal-hondakinen isurketari buruzko datuen kalkulu, egiaztapen eta komunikazioari buruzko arauak ezartzen dituen eta Europako Batzordearen 2000/738/EE Erabakia indargabetzen duena

2. ESTATUKOA

7/2022 Legea, apirilaren 8koa, Ekonomia zirkular baterako hondakinei eta lurzoru kutsatuei buruzkoa (Hondakinei buruzko Legea)

17/2009 Legea, azaroaren 23koa, zerbitzuen eskuragarritasun- eta erabilera-askatasunari buruzkoa (Aterki Legea)

2/2002 Legea, maiatzaren 23koa, Euskal Autonomia Erkidegoarekiko Ekonomia Ituna onartzen duena (Ekonomia Ituna)

17/2009 Legea, azaroaren 23koa, zerbitzuen eskuragarritasun- eta erabilera-askatasunari buruzkoa (Aterki Legea)

12/2002 Legea, maiatzaren 23koa, Euskal Autonomia Erkidegoarekiko Ekonomia Ituna onartzen duena (Ekonomia Ituna)

7/1985 Legea, apirilaren 2koa, Toki Araubidearen Oinarriak arautzen dituen

1/2016 Legegintzako Errege Dekretua, abenduaren 16koa, Kutsaduraren Prebentzio eta Kontrol Integratuaren Legearen testu bategina onartzen duena (Kutsaduraren Prebentzio eta Kontrol Integratuaren Legearen testu bategina)

646/2020 Errege Dekretua, uztailaren 7koa, Hondakinak zabortegian utzita ezabatzea arautzen duena (zabortegian uzteko EDa)

553/2020 Errege Dekretua, ekainaren 2koa, Estatuaren lurraldearen barruan hondakinak lekualdatzea arautzen duena (hondakinak lekualdatzeko ED)

3. AUTONOMIKOA

3/1979 Lege Organikoa, abenduaren 18koa, Euskal Herriaren Autonomia Estatutuari buruzkoa (Euskal Herriaren Autonomia Estatutua)

10/2021 Legea, abenduaren 9koa, Euskadiko Ingurumen Administrazioarena (Euskadiko Ingurumen Administrazioaren Legea)

2/2016 Legea, apirilaren 7koa, Euskadiko Toki Erakundeena (ETEL)

4/2015 Legea, ekainaren 25ekoa, Lurzorua kutsatzea saihestu eta kutsatutakoa garbitzekoa (Lurzoruaren kutsadurari buruzko Legea)

2/2006 Legea, ekainaren 30ekoa, Lurzoruari eta Hirigintzari buruzkoa (Lurzoruari buruzko Legea)

209/2019 Dekretua, abenduaren 26koa, zeinaren bidez garantzen baita lurzorua kutsatzea saihestu eta kutsatutakoa garbitzeko ekainaren 25eko 4/2015 Legea (Lurzorua kutsatzeari buruzko Dekretua)

128/2019 Dekretua, uztailaren 30ekoa, zeinaren bidez behin betiko onesten baitira Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak (LAG)

64/2019 Dekretua, apirilaren 9koa, Arku elektrikoko labeetan altzairugintzako zepa beltzak balorizatzeko jardueretarako araubide juridiko aplikagarriari buruzkoa

49/2009 Dekretua, otsailaren 24koa, hondakinak hondakindegietan biltegitatuta eta betelanak eginda ezabatzea arautzen duena (Hondakindegian uzteko dekretua)

4. FORALA

Araba

20/2023 Foru Araua, azaroaren 15ekoa, Hondakinak zabortegetan uztearen, erraustearen eta hondakinen baterako erraustearen gaineko zergari buruz

Bizkaia

7/2023 Foru Araua, azaroaren 22koa, Hondakinak zabortegetan uztearen, hondakinak erraustearen eta batera erraustearen gaineko zergari buruzkoa

Gipuzkoa

2/2023 Foru Dekretu Arauemailea, maiatzaren 9koa, hondakinak zabortegetan uzteagatik eta haien errausketa edo koerhausketagatik ordaindu beharreko zergari buruzkoa

I. SARRERA

«Kutsatzen duenak ordain dezala» printzipioa da hondakinen kudeaketa publikoaren funtsezko zutabeetako bat¹. Klima-aldaketari, baliabideen agortzeari eta biodibertsitatearen galerari bezalako ingurumen-erronkei aurre egiteko beharrari erantzuten dio, ekonomia lehiakor eta jasangarrirako trantsizioa bultzatuz. Ikuspegi hori Europako, Estatuko, autonomia-erkidegoetako eta tokiko politiketan islatzen da, hondakinen sorrerarekin eta kudeaketarekin lotutako merkatu-akatsak zuzentzea baitute helburu.

Araudiaren oinarrizko zutabeetako bat da hondakinek beti dutela beren ekoizpenetik eta kudeaketatik eratorritako betebeharrak betetzearen arduradun bat². Horren ondorioz, eta «kutsatzen duenak ordain dezala» printzipioaren arabera, hondakinen kudeaketari dagozkion kostuak –beharrezko azpiegiturari eta haren funtzionamenduari dagozkion kostuak barne, bai eta ingurumen-inpaktuei dagozkienak eta, bereziki, berotegi-efektuko gasen emisioenak– hondakinen hasierako sortzaileak, egungo edukitzaileak edo aurreko edukitzaileak ordaindu beharko dituzte.

Akats horien artean, kanpo-eragin negatiboak nabarmentzen dira –kutsadura, osasunean eta ingurumenean duten eragina, baliabide-eskasia³–, gehiegizko ekoizpena eta kontsumo ez-eraginkorra eragiten dutenak. Akats horiek zuzentzeko, administrazio publikoek badituzte zenbait tresna, hala nola **zergak, diru-laguntzak, baimen transferigarrien sistemak** edo **erregulazioaren bidezko zuzeneko esku-hartzea**⁴, guztiak sozialki eraginkorrak diren jokabideak eragitera bideratuak.

Hala ere, eraginkorrak izan daitezen, neurri horiek –zeinak **arauketa ekonomiko onaren printzipioak** errespetatu beharko baitituzte, hau da, beharrezkoak, proportzionatuak eta diskriminaziorik gabeak izan beharko baitute– **merkatuen lehia eraginkorrek**in osatu behar dira, hondakinen kudeaketarekin lotutako merkatuetan: biltzea, sailkatzea, berreskuratzea edo balorizatzea, eta deuseztatzea. Fase horietan lehia-tentsio egokiak zerbitzuaren eraginkortasunean, kostuan eta kalitatean eragiten du, eta onuragarria da hondakin-ekoizleentzat eta, azken batean, kontsumitzaileentzat.

Oreka horrek bi helburu uztartu behar ditu: **eraginkortasun ekonomikoa sustatzea** –eta hondakinen kudeaketaren kostuarekin eta kalitatearekin duen korrelazioa– eta **birziklatzea handitzea**, ahalik eta gehien murriztuz ezabatzen bideratutako hondakinen proportzioa, zeina, saihestezina izan arren, jasangarritasun-irizpideen arabera kudeatu behar baita.

2024ko abenduan, Lehiaren Euskal Agintaritzak (LEA/AVC) landa-lan bat egin zuen, eta EAEko hondakinen kudeaketaren faseetan jarduten zuten 79 operadore elkarriketatu zituen.

Informazio kualitatiboaren bilketa horren bidez, operadoreek merkatuaren funtzionamenduari eta lehia-dinamikei buruz zuten pertzepzioa aztertu zen, bai eta beren jardueran zitutuzten oztopo nagusiak eta arau- eta ekonomia-baldintzatzaileak ere. Inkestan parte hartu zuten operadoreek hazten ari den sektore bat marraztu zuten, eta sektore horretan hiru faktorek mugatuko zuten aurrerapena: burokraziak, arauketa zabalak eta baliabideen prezioek.

Hondakina edukitzaileak botatzen duen edo botatzeko asmoa edo betebeharra duen substantzia edo objektu oro da⁵.

Hondakin-ekoizlea hondakinak ekoizten dituen edozein pertsona fisiko edo juridiko izango da (hondakinen hasierako ekoizlea), edo aldez aurretik tratamenduren bat, nahasketa edo bestelakoren bat egin eta hondakinen izaera edo osaera aldatzen duen edozein pertsona⁶.

Hondakinen kudeatzailea baimen edo komunikazio bidez erregistratutako pertsona fisiko edo juridikoa izango da, publikoa edo pribatua, eta hondakinen kudeaketa osatzen duten prozesuak egingo ditu, ekoizlea izan edo ez⁷.

Hondakinen **kudeaketak** ondoz ondoko hainbat prozesu hartzen ditu barnean:

bilketa eta garraioa >> (2) sailkapena >> (3) balorizazioa >> (4) ezabaketa

Prozesu horietako bakoitzak merkatu desberdinak eratzen ditu, baina, normalean, hondakinaren ekoizleak enpresa bakar batekin kontratatzen ditu hondakinaren kudeaketako fase guztiak –kudeaketa integrala–, eta enpresa horrek, gero, zerbitzuaren zati bat beste enpresa batekin azpikontratatzeko aukera du⁸.

Hondakinak bi irizpide nagusiren arabera sailkatzen dira:

a) Bezeroaren izaera: **publikoak** (hiriko hondakin solidoak bezala) edo **privatuak** (industrialak ere deituak);

Partikularrek edo saltoki txikiek sortzen dituzte hiri-hondakin solidoak, eta tokiko erakundeek kudeatzen dituzte, operadore pribatuekin kontratuak eginez.

Industria-hondakinak izango dira «jarduera nagusiaren ondorioz industria-jarduerak sortutako ekoizpen-, fabrikazio-, eraldaketa-, erabilera-, kontsumo-, garbiketa- edo mantentze-prozesuetatik sortutakoak» [Hondakinei buruzko Legearen 2 a) artikulua]. Hiri-hondakin solidoak ez bezala, industria-hondakinen kudeaketa ez da administrazio publikoen erantzukizuna. Beren kudeaketa horiek sortzen dituen bezero pribatuaren eta hondakinak kudeatzen dituen enpresaren artean kontratatzen da.

b) Hondakinaren toxikotasuna: **arriskutsuak** edo **ez-arriskutsuak**.

Hondakin arriskutsuak dira, adibidez, pilak eta bateriak, xurgatzaile solidoak, aerosolak, alkalino sendoak, hidrokarburoak, aparatu elektrikoak eta elektronikoen hondakinak, disolbatzaile ez-halogenatuak, aireztapen-iragazkiak, ur-pinturak eta -bernizak, laborategiko hondakinak, hodi fluoreszenteak eta kontsumo txikiko bonbillak, hozkailuetan dauden CFCak, hozte-ekipoak eta aire girotukoak, su-itzalgailuetan dauden haloiak, suteen aurkako babes-sistemak.

Hondakin berreskuragarriak (papera, kartoia, plastikoak, zura, paletak, altzairu herdoilgaitza, txatarra); **hondakin geldoak** (eraikuntza-hondakinak; hondakin-uren araztegiatiko hondakinak, hala nola lohiak, baldin eta substantzia arriskutsurik ez badute).

Azterlan hau hondakinak kudeatzeko balio-katearen azken jardueran oinarrituko da: **zabortegean ezabatzea**. Gainera, sailkapen ugari egin daitezkeenez, **hondakin ez-arriskutsuak (HEA)** baino ez dira aztertuko⁹. Hain zuzen ere, hondakin ez-arriskutsuak dira zabortegean gehien pilatzen diren hondakinak, bai kopuru absolutuetan, bai erlatiboetan¹⁰.

Azterlan honetan, **aplikatu beharreko arau-esparrua**, hura oinarritzen duten **ekonomia- eta ingurumen-printzipioak**, **merkatuaren egitura** eta **sartzeko oztopoak** aztertuko dira, azkenik, **ondorioak** lortzeko eta **lehia eta iraunkortasuna indartzera** bideratutako **gomendioak** egiteko.

Horrenbestez, **Euskadin zabortegian hondakin ez-arriskutsuen uztearen merkatuaren** egungo egoera aztertuko da, lehiaren Zuzenbidearen ikuspegitik.

Zabortegia da hondakinak lur gainean edo lur azpian utzita ezabatzeko instalazioa¹¹.

Hondakin arriskutsuei dagokienez, EAEn ez dago hondakin arriskutsuen zabortegirik.

Halaber, **hondakin geldoen**¹² –gehienbat eraikuntzako eta eraispeneko materialak– zabortegien jarduera asko murriztu da, berrerabiltzeko eta birziklatzeko egindako ahaleginei esker¹³.

II. ARAUDIA

Hondakinen kudeaketa eta tratamendua araudi konplexu baten bidez arautzen da. Araudi horretan, Europako, Estatuko, autonomia-erkidegoetako eta tokiko arauak bateratzen dira. Horrek irakurketa sistematikoa eta koordinatua egitera behartzen du, hainbat eskumen-eremu nola lotzen diren eta lurralde bakoitzean aplikatu beharreko betebeharrak zein diren ulertzeko

Europako araudia da hondakinen kudeaketaren ardatza, eta, bereziki, hondakinak zabortegian uztearena.

Europar Batasuneko (EB) araudiak eta estrategiek Estatuko eta autonomia-erkidegoetako araudiak egituratu, baldintzatu eta gidatzen dituzte, **printzipio komunak, helburu orokorrak eta gutxieneko betebeharrak** ezarriz.

EBk ingurumen-arloan duen politikak helburu hauek lortzen lagunduko du: (1) **ingurumenaren kalitatea** kontserbatzea, babestea eta hobetzea; (2) pertsonen **osasuna babestea**; (3) natura-baliabideak **zuhurtiaz eta zentzuz erabiltzea**; (4) nazioartean ingurumenaren eskualdeetako edo munduko arazoei aurre egiteko neurriak sustatzea. eta, bereziki, **klima-aldaketaren aurka borrokatzea**¹⁴.

Testuinguru horretan, EBko estatuen jarduera-marjina mugatua da, EBko **konpromiso eta eskakizunekin bat etorri** behar baitute erabakiek.

EAeri dagokio ingurumenaren eta ekologiaren alorrean Estatuko oinarrizko legeria **lege bidez garatzea eta betearaztea**¹⁵. Hondakinen kudeaketa —eta, zehazki, zabortegian utzita ezabatzea— gai horren barruan sartzen da.

Gainera, **toki-erakundeek** eskumenak ere badituzte zenbait arlotan, eta eskumen horiek erabiltzeak eragina du hondakinak kudeatzeko zerbitzuan. Udalerriak **bere eskumenak ditu hiri-ingurumenaren eta hirigintzaren arloetan**¹⁶. Hain zuzen ere, azken horri dagokionez, ikusiko dugun bezala, lurzorua erabilera antolatzeke ahalmenak gauzatzean, udalerriak eragina izan dezake jarduera ekonomikoa eskuratzean eta horretan aritzean.

Hori guztia kontuan hartuta, HEA zabortegian uzteari buruzko arau-esparruaren eta plangintza-tresna garrantzitsuenen azaleko azterketa egingo da.

1. EUROPAR BATASUNA

2008an, EB birziklatzearen gizarte bihurtzeko eta klima-aldaketaren aurkako borrokan laguntzeko asmoz, hondakinei buruzko Esparru-Zuzentaraua onartu zen. Zuzentarau horretan, **hondakinen hierarkiaren printzipioa** ezarri zen funtsezko tresna gisa, eta printzipio horrek nagusi izan behar du hondakinen politikan eta legedian¹⁷. Printzipio horrek **hondakinen arloko jarduketetako lehentasun-ordena** zehazten du:

- » hondakinen prebentzioa;
- » *berrerabiltzeko* prestatzea;
- » *birziklatzea*;
- » beste *balorizazio*-mota batzuk –energetikoa barne–; eta, azkenik,
- » hondakinak *deuseztatzea*¹⁸.

Ondoren, Europako Batzordeak hainbat azterketa egin zituen, eta agerian utzi zuten beharrezkoa dela estatu kideen arteko **harmonizazio handiagoa lortzea** hondakinei buruzko araudia aplikatzeko, eta **epe ertain eta luzerako helburu berriak ezartzea**.

2015ean, Europako Batzordeak ekonomia zirkularren arloko Ekintza Plana onartu zuen¹⁹; besteak beste, hondakinei buruzko EBko araudiaren funtsezko atalak berrikusteko arau-sorta bat onartzea aurreikusten zuena.

2016an, Europar Batasuneko Kontseiluak Parisko Akordioa²⁰ onartu zuen EBren izenean. Akordio hori 2015eko abenduaren 12an onartu zen, Klima Aldaketari buruzko Nazio Batuen Esparru Konbentzioaren (KANBEK) bidez.

KANBEK 1992an Rio de Janeiron egindako Lurraren Goi Bileraren ondoren sortutako hiru konbentzioetako bat da (Nazio Batuen Dibertsitate Biologikoari buruzko Konbentzioarekin eta Desertifikazioaren aurkako Nazio Batuen Konbentzioarekin batera).

198 alderdik osatzen dute (197 herrialdek eta EBk berretsi dute). **Klima aldaketari buruz negoziatzen den** Nazio Batuen foro nagusia da. 1992ko maiatzean onartu zen, eta 1994ko martxoaren 21ean jarri zen indarrean. Urtero, itunaren sinatzaileak Alderdien Biltzarrean (AB) biltzen dira.

AB 21 Parisen egin zen, 2015eko azaroaren 30etik abenduaren 12ra bitartean, eta **Parisko Akordioa** onartu zen, **klima-aldaketari mundu-mailan ematen zaion erantzuna** indartzeko eta 1997ko Kyotoko Protokoloaren esparruan hartutako planteamendua ordeztzeko. Akordio horren arabera, munduko tenperatura 2 °C-tik oso behera igo behar da, industriaurreko mailiei dagokienez, eta maila horietatik gora 1,5 °C-an egoteko ahaleginak egiten jarraitu behar da. 2023tik aurrera, munduko balantzea egin beharko da bost urtean behin.

2023ko azaroaren 30etik abenduaren 12ra Glasgoven egindako AB 26an, 103 herrialdek bat egin zuten **Metanoaren Aldeko Konpromiso Globalarekin**. Konpromiso horren helburua da metano-emisioak % 30 murriztea 2030era arte.

AB 30ean, Belémen 2025eko azaroaren 6tik 21era bitartean egin zena, EBk ekarpen berri batzuk aurkeztu zituen nazio-mailan, eta horien artean nabarmentzekoa da **berotegi-efektuko gasen emisio garbiak** % 66,25 eta % 72,5 artean murriztea, 1990eko mailekin alderatuta, 2025etik 2035era bitartean²¹. Gainera, Europako Batzordeak metanoaren munduko egoerari buruzko txostena aurkeztu zuen. Txosten horretan, **metano-emisioak 2025etik 2030era gutxienez % 30 murrizteko** (2020ko mailekin alderatuta) **mundu mailako helburua lortzeko bidean egindako aurrerapenak** azaltzen dira.

2019an, Europako Batzordeak Europako Itun Berdea²² onartu zuen, EBko ekonomia jasangarri eta deskarbonizatu bihurtzeko erreferentzia-esparrua ezartzen zuen estrategia.

Klimaren eta ingurumenaren erronkei erantzuteko beharraz jabetuta, Europako Batzordeak Europako Itun Berdea aurkeztu zuen EB gizartea bidezko eta oparo bihurtzeko **hazkunde-estrategia** gisa, ekonomia moderno, baliabideen erabilera eraginkorra eta lehiakorra izango duena, 2050ean berotegi-efektuko gasen emisio garbirik izango ez lukeena eta hazkunde ekonomikoa baliabideen erabilera bereizita egongo litzatekeena.

Eranskinean, 47 neurriko egutegi bat aurreikusten zen; besteak beste, ezarritako helburuak lortzeko **neurri arautzaile zehatzak** hartzea.

Ekonomia jasangarria, hipokarbonikoa, baliabideen erabileran eraginkorra eta lehiakorra lortzeko ahalegin horien esparruan, Europako Batzordeak ekintza-plan berri bat onartu zuen ekonomia zirkularraren arloan: Ekonomia zirkularrerako Ekintza Plan Berria²³. Plan horren helburua zen 2050erako **klima-neutraltasuna lortzen** laguntzea eta hazkunde ekonomikoa baliabideen erabileratik bereiztea.

Beste neurri batzuen artean, Ekonomia Zirkularrerako Ekintza Plan Berriak aurreikusten zuen Europako Batzordeak ondo diseinatutako tresna ekonomikoen aplikazioa sustatzen jarraituko zuela, hala nola ingurumen-fiskalitatea –bereziki, **isurketaren** eta errausketaren **gaineko zergak**–²⁴.

Gainera, Europako Batzordeak **produktu-politika jasangarri bati buruzko legegintza-ekimen** bat proposatuko luke. Ekimen horren helburuak izango lirateke, besteak beste: (1) produktuen iraunkortasuna, berrerabilgarritasuna, eguneragarritasuna eta konpongarritasuna hobetzea; (2) produktuen eduki birziklatua handitzea; (3) kalitate handiko berfabrikazioa eta birziklapena ahalbidetzea; eta (4) erabilera bakarreko produktuen erabilera mugatzea eta zaharkitzapen goiztiarrari aurre egitea²⁵. Neurri horien bidez, **hondakin ez-arriskutsuen kopurua murriztu** nahi da; izan ere, hondakin horien kudeaketak hainbat fase ditu, eta, azkenean, zabortegietara eramaten dira.

Europako Itun Berdearen eta Ekonomia Zirkularrerako Ekintza Plan Berriaren ondorioz, EBk zabortegiei buruzko arauak berrikusi eta gogortu egin zituen, **berrerabiltzea eta birziklatzea sustatzeko**, eta zero poluziorantz jo zuen.

Gainera, EB ekonomia jasangarri, baliabideen erabileran eraginkor eta klimatikoki neutro bihurtzeko ibilbide-orri anbiziotsu horren mugarri gisa, **hondakinen lekualdatzeari** buruzko arauak berrikusteko ere eskatu zitzaion Europako Batzordeari; zehazki, hondakinak EBn berrerabiltzeko eta birziklatzeko lekualdatzea erraztu behar zen, EBk hondakinen arloan dituen zailtasunak hirugarren herrialdeetara eramatea saihestu behar zen, eta hobeto egin behar zitzaion aurre hondakinak legez kanpo lekualdatzeari. Horren ondorioz, hondakinen lekualdatzeari buruzko Erregelamendu berri bat onartu zen²⁶, eta 2026ko maiatzaren 21etik aurrera aplikatu ahal izango da²⁷.

Ekonomia benetan zirkularrak ekoizpen eta kontsumo jasangarriari buruzko neurriak hartzea eskatzen du, **produktuen bizi-ziklo osoan** arreta jarritz, baliabideak babestu eta zirkulua ixteko moduan²⁸.

Zehazki, EBtik ekonomia zirkularrerako trantsizioan laguntzeko, 2018an zabortegiei buruzko Zuzentaraua²⁹ eta hondakinei buruzko Esparru-Zuzentaraua aldatu ziren³⁰.

Hondakinei buruzko Esparru-Zuzentarauak zenbait material berrerabiltzeko eta birziklatzeko gutxieneko helburu batzuk ezartzen dizkie estatu kideei, eta denbora-muga batzuk ezartzen ditu –2020, 2025, 2030 eta 2035–. Helburu horiek lortuko direla bermatzeko, estatu kideak hondakinak kudeatzeko planak eta hondakinak prebenitzeko programak sortzera behartzen ditu. Plan eta programa horiek, gutxienez, sei urtean behin ebaluatu beharko dira³¹.

Gainera, autosufizientzia eta hurbiltasun printzipioak sartu ditu. Horien helburua hondakinak ezabatzeko instalazioen eta hondakinak balorizatzeke instalazioen sare integratu eta egoki bat ezartzea da, EB osoa autosufizientea izan dadin hondakinak ezabatzeari eta balorizatzeari dagokionez (*autosufizientzia printzipioa*), eta hondakinak gertuen dagoen instalazio egokietako batean ezabatzea edo balorizatzea ahalbidetzeko (*hurbiltasun-printzipioa*)³².

Zabortegiei buruzko Zuzentarauak zabortegietarako eragiketa-baldintza zorrotzak ezartzen ditu, eta helburu hauek ditu: gizakien osasuna eta ingurumena babestea, eta zabortegiek lur gaineko uretan, lurpeko uretan, lurzoruan, airean eta giza osasunean izan ditzaketen inpaktu negatiboak prebenitzea edo murriztea.

Zaborteziaren kontzeptua definitzen du; zabortezi berriak **baimentzeko prozedura** arautzen du; hondakinak onartzeko prozedura ezartzen du, eta, hartara, zabortezi eraman aurretik, hondakin-mota zaborteziaren kategoriarekin eta ezarritako eragiketa-baldintzekin bateragarria dela kontrola daiteke³³; halaber, **zaborteziaren itxiera arautzen du, bai eta ondorengo kontrola** ere, jardura amaitu ondoren eta 30 urtez behar bezala kudeatuko direla bermatuz.

Hondakinen hierarkiaren arabera, **zaborteziaren uztea da azken aukera** eta ahalik eta txikiena izan behar du³⁴.

Zaborteziaren metatzeak **lixibiatuak** sor ditzake, lurpeko urak kutsatu eta **metanoa** sortu –berotegi-efektuko gas indartsua–. Gainera, hondakin birziklagarriak zaborteziaren uzten badira, Europako ekonomiatik galtzen dira alferrik³⁵.

Hondakinen hierarkia aplikatzea sustatzeko, zaborteziak hondakinak kudeatzeko aukera desiragarriena izan ez daitezen, hondakinei buruzko Esparru-Zuzentarauan eranskin bat sartu zen:

IV bis ERANSKINA

ARTIKULUKO 3. ATALEAN AIPATZEN DEN HONDAKINEN HIERARKIA APLIKATZEA SUSTATZEKO TRESNA EKONOMIKOEN ETA BESTE NEURRI BATZUEN ADIBIDEAK

Hondakinen prebentzioa eta birziklapena sustatzen duten zaborteziaren uzteko eta hondakinak errausteko eragiketei aplikatu dakizkiekeen tasak eta murrizketak, zaborteziaren uztea hondakinak kudeatzeko aukera desegokiena balitz bezala mantenduz. [...]

Gainera, ekoizlearen erantzukizun hedatu-erregimenaren (EEH) definizioa ere sartu zen. Zehazki, argitu zen neurri multzo bat dela, ekoizleek produktu baten bizi-zikloko hondakin-fasearen kudeaketaren ardura beren gain har dezaten eskatzeko –bilketa bereziko, sailkapeneko eta tratamenduko eragiketak barne–³⁶.

Hondakinei buruzko Esparru-Zuzentzarua osatu egin da udal-hondakinak isurtzeari buruzko arauarekin³⁷.

Bestalde, zaborteziari buruzko Zuzentzarua aldatu egin zen ezarritako helburuak indartzeko. Helburu horiek murrizketak ezartzen zizkieten zaborteziatara botatzeari, **hondakin ez-arriskutsuen zaborteziatara bideratutako hondakinen isurpena pixkanaka ahalik eta gehien murrizteko**. Gainera, tratatu diren hondakinak bakarrik uzten direla zaborteziaren bermatu behar zen³⁸. Hain zuzen ere, Europar Batasuneko Justizia Auzitegiak 2014an jada adierazi zuen hondakinak zaborteziaren utzi aurretik ahalik eta modu egokienean **tratatu behar direla** ingurumenean eta giza osasunean dituzten ondorio negatiboak murrizteko³⁹.

Edonola ere, murrizketa **hondakinen hierarkia behar bezala aplikatuko** zela bermatuko zuen politika integratu baten esparruan egin behar zen, **prebentziorantzako** –berrerabilpena barne–, **berrerabilpenerako** prestakuntzarantzako eta **birziklapenerantzako**, aldaketa sustatzeko zaborteziaren uztea errausketarantzako trantsizioa saihestuz⁴⁰.

Hondakinen bilketa bereizita: hondakinak (plastikoak, metalak, beira, papera eta biohondakinak) bereizita biltzearen ondorioz sortutako hondakinen birziklapenak edo bestelako balorizazioak ingurumenean, ekonomian eta gizartean dituen onurak kontuan hartu behar ziren.

Hondakin biodegradagarrien tratamendua: murrizketa gehigarriak ezarri zitzaizkion hondakin biodegradagarriak isurtzeari, eta debekatu egin zen isurtzea hondakinak birziklatzeko bereizita bildu diren kasuetan.

Balorizazioa: isurketen murrizketa progresiboa beharrezkotzat jo zen ekonomikoki balioetsuak diren hondakinen materialen balorizazio mailakatu eta eraginkorra bermatzeko, hondakinen kudeaketa egoki eta hondakinen hierarkiarekin bat etorritz.

2021ean, beste ekintza-plan bat onartu zen, Europako Itun Berdeko kutsadurari buruzko alderdiak berariaz lantzen zituena: «Zero Kutsadurako» Ekintza Plana⁴¹. Gainera, baliabideen erabileraren eta berrerabilpenaren eraginkortasuna hobetzeko beharra ikusi zen.

Zabortegei buruzko Zuzentaraua onartu zenetik izandako garapen teknikoa eta berrikuntza kontuan hartuta, erabaki zen hura aldatu egin behar zela, gizakien osasuna eta ingurumena babesteko teknika eraginkorrak baitzeuden. Ondorioz, zabortegei buruzko Zuzentaruak aukera eman behar du zabortegei buruz **eskura dauden teknika onenei** buruzko ondorioak ateratzeko, industria-isuriei buruzko zuzentaruari jarraiki.

Bi Zuzentaruak aldatzeko ekitaldian argitu zen **usaimenezko kutsadura** kontuan hartu beharko dela baimenak definitzerakoan eta baimenak eman edo berrikusterakoan⁴².

2024an, Europako Batzordeak arau-hauste prozedura bat ireki zion Espainiari, zabortegei buruzko Zuzentaraua eta hondakinei buruzko Esparru Zuzentaraua behar bezala ez aplikatzeagatik⁴³.

Hondakinak zabortegean utzi aurretik modurik egokienean tratatu behar direla ezarri bazen ere, datuek erakutsi zuten Espainian jasotako hiri-hondakinen % 12,7k ez zutela behar bezalako tratamendurik jaso zabortegeetan ezabatuak izan aurretik.

Gainera, Espainiak ez zuen ezarri hiri-hondakin nahasiak kudeatzeko instalazioen sare integratu eta egokirik, bere lurraldeko zabortege guztiak hartuko zituenik.

2025ean, hondakinei buruzko Esparru-Zuzentaraua⁴⁴ aldatzen duen egintza batean, agerian geratu zen zabortegei buruzko Zuzentaruaren aplikazioa nabarmen eta azkar hobetu beharra zegoela, hondakinak legez kanpo zabortegeetan uzteak ingurumenean eragin ditzakeen kalteak eta mugaz haraindiko arazoak saihesteko⁴⁵. Hori dela eta, Europako Batzordeari eskatu diote hura berraztertzeko eta hura aldatzeko lege-proposamen bat aurkezteko.

2. ESTATUKOA

Hondakinei buruzko politikak bi helburu ditu:

- (1) hondakinak sortzeak eta kudeatzeko giza osasunean eta ingurumenean dituen ondorio negatiboak ahalik eta gehien murriztea; eta
- (2) baliabideak modu eraginkorrean erabiltzea.

Hondakinei buruzko Legea ingurumena babesteko oinarritzko legedia da⁴⁶, eta ekonomia zirkularren printzipioak ezartzea du helburu –EBk ezarritako ildoari jarraituz–, bai eta klima-aldaketaren aurkako borrokan laguntzea eta itsas ingurunea babestea ere.

Klima-aldaketari dagokionez, hondakinak berotegi-efektuko gasen emisio-iturri lausoa dira, batez ere, hondakin biodegradagarriak dituzten zabortegetan isurtzen den metanoaren ondorioz. Hondakin biodegradagarriak zabortegetan ez uzteko politikak sustatu behar direla onartzen du Hondakinei buruzko Legeak⁴⁷.

Hondakinei buruzko Esparru-Zuzentzerak finkatutako ildoari jarraiki, hondakin-politikako tresnen artean, **plangintza-tresnak** jaso dira –hondakinak prebenitzeko programak eta hondakinak kudeatzeko planak eta programak–, eta **neurri eta tresna ekonomikoak** hartzeko eta ezartzeko aukera ezarri da –besteak beste, hondakinak zabortegetan uzteari aplikatu beharreko zerga–.

2025ean, Hondakinak Kudeatzeko Estatuko Esparru Plana (HKEEP) 2025-2035⁴⁸ onartu da, hondakin-politikak garatzeko funtsezko tresna gisa. Kudeaketa-plan horrek Estatuko lurralde geografiko osoari ematen dio estaldura, eta asmo handiko helburuak ezartzen ditu, Europako araudiarekin bat datozenak, hondakinak berrerabiltzeko, birziklatzeko eta zabortegetan hondakin gutxiago uzteko.

2026an, Hondakinak Prebenitzeko 2026-2032 Estatuko Programa izapidetzen ari da, hondakinen sorrera jatorrian murriztera eta sektore estrategikoetan ekonomia zirkularra sustatzera bideratutako neurriak jasotzen dituena.

Hondakinak zabortegetan uztearen gaineko zerga hondakinak zabortegetan uztearen gainekoa da eta bere helburua hondakinen prebentzioa, berrerabilpenerako prestaketa eta birziklapena sustatzea da, frakzio organikoa lehenetsiz eta ingurumen hezkuntza bultzatuz, **hondakinak zabortegetan uztea ekiditearren**. 2023ko urtarrilaren 1etik aurrera aplikatzen da, eta autonomia-erkidegoek zerga-tasa handitu dezakete⁴⁹.

Hondakinen kudeaketaren balio-kateari dagokionez, Hondakinei buruzko Legeak helburu espezifikoak ezartzen ditu etxeko eta merkataritzako hondakinak eta udal-hondakinak berrerabili eta birziklatzeko, eta eraikuntza- eta eraipen-hondakinak berrerabili, birziklatu eta materialak balorizatzen.

Gainera, hondakinak ezabatzeari dagokionez, modu seguruan egin beharko dela xedatzen du, eta, **zabortegetan uztearen** kasuan, hondakinek **alde zuzeneko tratatuak** izan beharko dutela.

Trazabilitatea hobetzeko eta hondakinen kudeaketan gardentasuna areagotzeko, **Hondakinei buruzko Legeak Hondakinak Ekoizteko eta Kudeatzeko Erregistroa (HEKE)** arautzen du. Erregistro horretan, autonomia-erkidegoetako erregistroetatik hondakinen ekoizleei eta kudeatzaileei buruzko informazioa biltzen da⁵⁰.

Hondakinak zabortegian uzteari dagokionez, zabortegian uzteari buruzko EDk garatzen du Hondakinei buruzko Legea.

Hondakinak zabortegian uzteko EDak ziurtatu nahi du hondakinak zabortegian uzteko eragiketak pertsonen osasuna eta baliabide naturalak erabat babestuz egiten direla⁵¹. Horretarako, zabortegiak kudeatzeko, ustiatzeko eta kontserbatzeko arauak jasotzen ditu, zabortegi-mota bakoitzean onar daitezkeen hondakinak sailkatzen ditu eta zabortegi-mota bakoitzari aplikatu dakizkiokeen baldintzen zerrenda bat ezartzen du, besteak beste, kokapenari, uren kontrolari eta lixibiatuen kudeaketari, lurzorua, uren eta gasen babesari, egonkortasunari, eragozpenei eta arriskuei dagokienez.

Zabortegiak **hiru kategoriatan** sailkatzen ditu⁵²:

- hondakin arriskutsuetarako
- HEAentzako
- hondakin geldoetarako.

Zabortegian uzteko EDak hau ezartzen du:

(1) zabortegi-mota bakoitzari aplikatu dakizkiokeen **baldintzak**: kokapena, uren kontrola, lixibiatuen kudeaketa⁵³, lurzorua, uren eta gasen babesa, egonkortasuna, eragozpenak eta arriskuak.

(2) zabortegi-mota bakoitzean **hondakinak onartzeko prozedurak eta irizpideak**⁵⁴. Hondakinen ezaugarri fisiko-kimikoak zehazteko, saiakuntza analitikoak egin behar dira, eta lortutako datuak zabortegi-mota bakoitzerako ezarritako irizpideekin alderatzen dira⁵⁵.

Gainera, ekonomia zirkularerako igarotzea bultzatzeko testuinguruan, hondakinei buruzko Esparru-Zuzentarauan ezartzen diren udal-hondakinak **murrizteko helburuak** sartzen ditu. Zehazki, honako murrizketa hauek proposatzen ditu isuritako udal-hondakinen pisuan: % 40koa 2025ean; % 20koa 2030ean; eta % 10ekoa 2035ean. Gainera, zabortegira eramaten diren udal-hondakin biodegradagarrien pisuak ez du 1995ean sortutakoen % 35 gaindituko.

Halaber, zabortegiak ustiapen-fasean kontrolatzeko eta zaintzeko prozedurak aurreikusten ditu, bai eta zabortegiaren itxiera eta itxi ondorengo mantentze-prozedurak ere. Azken horrek gutxienez 30 urteko epea hartzen du. Eta, azkenik, ikuskapen-araubidea eta zehapen-araubidea jasotzen ditu.

Hondakinak lekualdatzeari dagokionez –balorizatzeko edo ezabatzeko, tarteko tratamenduko eta biltegitratzeko eragiketak barne–, hondakinak lekualdatzeari buruzko EDak **autonomia-erkidegoen arteko** hondakinen garraio profesionala antolatzen du.

Hondakinak lekualdatzeko araubidearen funtsezko piezetako bat tratamendu-kontratua da. Edozein lekualdaketa egin aurreko akordioa da, eta, hondakinak behar bezala tratatzeko berme gisa, informazio jakin bat jaso behar du: lekualdatuko diren hondakinen gutxi gorabeherako kopurua, Europako Hondakinen Zerrendaren (EHZ)⁵⁶ kodifikazio bidezko identifikazioa, lekualdaketen gutxi gorabeherako maiztasuna, hondakinei emango zaien tratamendua, onartzeko baldintzak eta jasotzaileak hondakinei uko egiteko aukerari buruz alderdiek dituzten betebeharrak.

Era berean, lekualdatzen diren **hondakinen trazabilitate egokia** bermatzeko, Hondakinen Informazio Sistema (HIS) bat garatu da. Hala, aldez aurretik jakinarazi behar diren hondakinak lekualdatu aurretik, *identifikazio-agiria*⁵⁷ bidali beharko da jatorriko autonomia-erkidegora. Jatorrizkoak aldez aurreko jakinarazpena eSIR⁵⁸ plataformara bidaliko du, eta han HEKEren aurrean baliozkotuko da, lekualdaketen biltegian sartuko da eta helmugako biltegiara bidaliko da. Jatorrizko eta helmugako autonomia-erkidegoek lekualdatzearen aurka egin ahalko dute 10 eguneko epean.

Ezabatu beharreko hondakin ez arriskutsuak lekuz aldatzeko –zabortegean utzita, adibidez–, lekualdatu aurretik jakinarazi beharko da⁵⁹.

3. EUSKADI

2020ko urtarrilaren 7an, Euskadiko Ekonomia Zirkularren Estrategia 2030 onartu zen. Agirian agerian jartzen zen Euskadik urteak zeramatzala ekonomia zirkularren arloan arrakastaz lanean: 2000. urteaz geroztik, EAEko ekonomia % 26 hazi zen, materialen kontsumoa % 25 murriztu zen eta zabortegean amaitzen zuen hiri-hondakinen bolumena % 56 murriztu zen. Beraz, ondorioztatu zen ekonomia zirkularreko neurriak bultzatzearen ondorioz, euskal ekonomia bereizi egin zela materialen kontsumotik eta hondakinen sorreratik⁶⁰.

Identifikatutako erronketako bat –6. erronka– **elikagai-xahutzea** leheneratzea zen, batez ere kateko bi puntutan kontzentratzen zena: nekazaritzako elikagaien industriako ekoizpen-prozesuetan eta etxe eta saltokien kontsumoan. Bigarren kasu horretan, biohondakinak laurden bat ziren, eta zabortegean asko metatu ziren (115.378 tona)⁶¹.

Halaber, EAEko **altzairutegietako zepak** 517.099 tonakoak ziren 2016an. % 63 birziklatu egiten zen, baina gainerakoa –8. erronka– zabortegean deuseztatzen zen. EAEko **galdaketa-instalazioek** 142.910 t harea eta xehe sortu zituzten 2016an, eta % 56,77 zabortegeira bideratu ziren. Hondakinetan txertatuta zabortegeira bidaltzen diren materialen balio ekonomikoa 12,6 MM €-koa zela kalkulatu zen⁶².

2030erako Euskadiko Ekonomia Zirkularren Estrategiak, beste neurri batzuen artean, **material zirkularren erabilera-tasa** % 30 handitzea proposatu zuen, inportazioekiko eta/edo lehengaien erauzketarekiko mendekotasuna murrizteaz gain, bestela zabortegean utziko lirakeen hondakinak murrizten laguntzeko.

Gainera, **ingurumen-baimen bateratuaren (IBB⁶³) baimenak zentzuz erabiltzearen** alde egin zuen, Euskadiko 2030eko Ekonomia Zirkularreko Estrategiaren helburuak betetzen laguntzeko, bai hondakin-kudeatzaileei –eta, bereziki, zabortegei–, bai fabrikazio-enpresei dagokienez⁶⁴.

2021eko maiatzean, Hondakinei buruzko Legean ezarritakoarekin bat, Euskadiko 2030eko HPKPa onartu zen. EAEko hondakinen kudeaketaren egoeraren azterketatik abiatuta, eta 2030erako lortu beharreko helburu estrategikoekin bat etorritik, Euskadiko 2030eko Ekonomia Zirkularren Estrategian ezarritakoak, bi helburu osagarri ezarri ziren: (1) elikagai-hondakinen sorkuntza erdira murriztea; (2) plastikozko ontzien % 100 birziklagarria izatea lortzea⁶⁵.

Hondakin ez-arriskutsuen arloan, Zaldibarko gertakariaren⁶⁶ eta Mutiloa eta Larrabetzuko zaborteziak ixtearen⁶⁷ ondorioz, Euskadiko 2030eko HPKPk pentsatu zen **EAEen zaborteziak uzteko ahalmena** planifikatu beharreko alderdi kritikoa zela.

EAEen, metatze-ahalmena defizitarioa zela kalkulatu zen; beraz, batetik, ezinbestekoa zen azpiegiturak ezartzea, balorizagarriak izan zitezkeen hondakinak zaborteziara eramatea eragiten zuten **biltegiatze**-arazoak saihesteko; eta, bestetik, **hondakin ez arriskutsuen azken metatzea** % 15eraino murriztu behar zen, eta EAE 200.000 m³ inguruko isurketa-mugan kokatu. 2021-2030 aldian, ezabatze-ahalmenaren guztizko premia 7,5 MM m³ izango liriteke, eta, 2020an, hondar-ahalmena 3,5 MM m³.

Euskadiko 2030 HPKPk, zaborteziak ahalik eta kontrol-baldintzarik onenetan eta zaborteziak ahalik eta hondakin gutxien uzteko ahalmena bermatzeko, jardura hauek egitea aurreikusten zuen:

- zabortezi publikoak egokitzeko eta baimentzeko ekintzak;
- hondakin geldoen zaborteziak hondakin ez-arriskutsuen zabortezi bihurtzeko eta egokitzeko sustapena, lehenengo ahalmena handiegia dela eta
- dauden hondakin ez-arriskutsuen zabortezi pribatuen proiektuak zabaltzea sustatzea;
- baldintzak ezartzea, isurketa-instalazioetarako baimenak 7,5 HEA m³-ko ahalmena gaindi ez dezan 2030erako (zaborteziak ixtearen bilakaeraren eta erabilgarri dagoen ahalmenaren jarraipena egin beharko da urtero, desbideratzeak aurreikusteko)⁶⁸;
- bitzta baliagarriaren amaieran dauden zaborteziak ixtea eta lehengoratzeko, eta lehendik dauden zaborteziak partzialki ixtea.

Ingurumenaren eta ekologiaren arloan Estatuko oinarriko legeria garatzeko eta betearazteko eskumena baliatuz, Euskadiko Ingurumen Administrazioen Legea onartu zen⁶⁹. Lege horrek EAEko ingurumena arautzeko eta babesteko esparru juridiko orokorra ezartzen du.

Zabortezi dagokienez, **baimen** hauetako bat bete behar dute:

- **IBB**: Mota guztietako hondakinak hartzen dituzten zaborteziak (hondakin geldoen zaborteziak izan ezik), egunean 10 tona baino gehiago jasotzen badituzte edo guztira 25.000 tonatik gorako ahalmena badute.
- **Ingurumen baimen bakarra (IBBak)**⁷⁰: aurreko atalean sartzen ez diren zaborteziak⁷¹.

Ingurumen baimen bateratuak eta bakarrak egintza bakar batean eta administrazio-prozedura bakar batean sartzen dituzte hondakinak ekoizteko eta kudeatzeko baimenak, kolektorea, jabari publiko hidraulikora eta itsasoko eta lehorreko jabari publikora egiten diren isurpenen baimenak eta atmosferara egiten diren isurpenen baimenak, eta dagozkien isurpenen muga-balioak ezartzen dituzte (a) erabilgarri dauden teknologia onenetan oinarrituta edo (b) aplikatu beharreko araudi sektorialean ezarritakoaren arabera⁷².

Gainera, hurrengo proiektuek **ingurumen-inpaktuaren ebaluazio arruntaren** prozedura bete behar dute:

– D8 taldea. Hondakinak tratatzeko eta kudeatzeko proiektuak:

Hondakin ez-arriskutsuen zabortegeiak, hondakin geldoak izan ezik, etxeko hondakinak edo industria-hondakinak kudeatzeko lanetan sortzen direnak.

Beste hondakin ez-arriskutsu batzuen edo edozein motatako hondakin geldoen zabortegeiak, egunean 10 tona edo gehiago jasotzen badituzte, edo guztira 25.000 t edo gehiagoko ahalmena badute.

Hondakin ez-arriskutsuen zabortegeiak handitzea, hondakin geldoak izan ezik, etxeko hondakinak edo industria-hondakinak kudeatzeko lanetan sortzen direnak, onar daitezkeen hondakin-kantitatea 10 t/egun edo gehiago, edo guztira 25.000 t handitzen bada.

– D10 taldea. Gune babestuetako proiektuak:

Hondakin ez-arriskutsuen zabortegeien instalazioak, D8 taldean sartzen ez direnak, bai eta hondakin geldoenak edo ibaietatik, lurretik edo itsasotik erauzitako materialenak, hektarea bateko azalera edo handiagoa hartzen badute.

Zabortegei-motek bete behar dituzten baldintzak eta horietako bakoitzean onar daitezkeen hondakinak zabortegeian uzteko Dekretuan daude araututa⁷³.

GeoEuskadi⁷⁴ web atarian, lurzorua kutsa dezaketen jarduerak edo instalazioak dituzten lurzoruen inbentarioa⁷⁵ kontsulta daiteke; besteak beste, hondakin geldoen eta inertizatuen kudeaketari buruzko azaroaren 2ko 423/1994 Dekretua indarrean jarri aurretik jarduera eten zuten hondakinen kontrolik gabeko biltegi zaharrak edo hondakinak uzteko guneak. Lurzoru horien kokapena eta mugak GeoEuskadi-n jasotzen dira⁷⁶.

Hirigintzaren esparruan, EAEko LAGek ekonomia zirkularraren arloko jarraibideak ezartzen dituzte, *hondakinen kudeaketari* eta *lurzorua baliabidetzat* hartzeari dagokienez.

Hondakinen kudeaketari dagokionez, hau aurreikusten da: «Hondakinak gertuen dauden instalazio egokietan tratatzea; horretarako, azpiegitura-sare nahikoa ezarri beharko da, dauden azpiegitura, ekipamendu eta zerbitzuen erabilera optimizatuz»⁷⁷.

Eta lurzorua baliabidetzat hartzeari dagokionez, honako jarraibide hau ezartzen da: «Lurraldeko eta hiriko plangintza-ereduen garapena bultzatzea, eta eredu horietan lehentasuna ematea hiri-espazioak eta lehendik dauden azpiegiturak (adibidez, zigilatutako zabortegei zaharrak) berritzeko, birziklatzeko, berreskuratzeko eta berrerabiltzeko jardueri. Eredu horiek ingurumen-azpiegitura edo -ekipamendu gisa kalifikatu beharko dira»⁷⁸.

Ingurune fisikoko erabilerak bost multzotan sailkatzen dira⁷⁹. Hondakin solidoak uzteko guneak *azpiegituren* erabileraren barruan sartzen dira⁸⁰. Hala, hondakin solidoen garraioa, biltegiatzea, tratamendua eta kontrola kokatzeko eta kudeatzeko erreferentzia-esparrua EAEko *Hiri Hondakinen Azpiegituren Lurralde Plan Sektoriala* da⁸¹.

LPSak edo, bestela, hirigintzako plangintzak hurrengoa egin beharko du⁸²:

- 1) Hondakinak botatzeko egokiak ez diren eremuak adierazi, hondakinak sortzen dituzten jarduera-moten arabera.
- 2) Dauden kontrolik gabeko zabortegeien baldintzak aztertzea, haien kokapen eta funtzionamendutik eratorritako inpaktuak detektatzeko; inpaktu horiek zuzentzeko hitzarmenak, epeak eta finantza-baliabideak aurreikustea, eta, hala badagokio, Autonomia Erkidegoko ingurumen-zerbitzuekin edo ingurumen foru-zerbitzuekin lankidetzan, kontrolik gabeko zabortegeiak ezabatzeko edo zigilatzeako programak egitea.
- 3) Hondakinak tratatzeko instalazio berrietarako kokalekurik egokiena zein den adieraztea, eta eragindako lurak *Azpiegituren Sistema Orokor* gisa kalifikatzea.
- 4) Debebatuta dago hondakinak, zaborrak edo edozein motatako hondakinak horretarako lekuetatik kanpo uztea. Jarduera horiek egitea plangintzaren urraketatzat joko da, eta lurzorua jatorrizko egoerara leheneratzea ekarriko du, kasuan kasuko legeria sektorialaren arabera egin daitezkeen ekintzen kalterik gabe.

Lurralde Historikoen, bestalde, foru-arauak egin dituzte, hondakinak zabortegeietan uztearen, erraustearen eta batera erraustearen gaineko zergaren arauketa foru-ordenamendu bakoitzean txertatzeko, bai eta ordainarazpenerako Ekonomia Itunean zehaztutako lotura-puntuak biltzeko ere⁸³.

Zerga itundua bada ere –Estatuak une bakoitzean ezarrita dituen edukizko eta formazko arau berberen arabera arautzen da–, lurralde historikoen zerga horren **karga-tasak handitu** ahal izango dituzte⁸⁴.

III. HONDAKINEN KUDEAKETARAKO PRINTZIO NAGUSIAK

Hainbat printzipiok hondakinen kudeaketaren esparruan arauak eta planak egiteko inspirazioa ematen badute ere⁸⁵, jarraian aztertuko diren hirurak dira bereziki garrantzitsuak.

1. Autosufizientzia eta hurbiltasuna

Hurbiltasun- eta autosufizientzia-printzipioak agindu bat dira herri-administrazioentzat.

Hondakinak ezabatzeko instalazioen eta etxeko hondakin nahasiak (errefusa) balorizatzeko **instalazioen sare integratu eta egokia** ezarri beharko da, teknika erabilgarri onenak kontuan hartuta⁸⁶.

Hala, sareak hurrengo ahalbidetu beharko du:

- EB, oro har, **autosufiziente** izan dadin ahalbidetzea, bai hondakinak ezabatzeari dagokionez, bai balorizatzeari dagokionez; eta estatu kideek helburu horretarantz aurrera egin ahal izatea, *banaka*, inguruabar geografikoak edo hondakin-mota jakin batzuetarako instalazio espezializatuen beharra kontuan hartuta;
- hondakinak **gertuen dagoen instalazio egokietako batean** ezabatzeko edo balorizatzeko aukera ematea, ingurumenaren eta osasun publikoaren babes-maila handia bermatzeko teknologia eta metodo egokienak erabiliz.

Sare hori babesteko, hondakinen lekualdaketak mugatu ahal izango dira. Zehazki, autonomia-erkidegoek – bai jatorrikoak, bai helmugakoak– **uko egin diezaiokete** ezabatu nahi diren hondakinak **lekualdatzeari**, autosufizientzia- eta hurbiltasun-printzipioarekin bat ez etortzeagatik, honako kasu hauetan⁸⁷:

- hondakina sortu den lekutik hurbilen dagoen instalazioa ez bada;
- hondakina instalazio espezializatu batean ezabatu behar denean, eta instalazio horretan jatorri hurbilagotik datozen hondakinak ezabatu behar direnean, administrazio eskudunak lehentasuna eman dienean;
- lekualdaketa, gertatuz gero, hondakinak kudeatzeko planekin bat ez datorrenean.

Autonomia-erkidegoek, beraz, ahalmena dute ezabatu nahi diren –zabortegian utzita, adibidez– hondakinak lekualdatzearen aurka egiteko.

Printzipio horien aplikazio praktikoari dagokionez, Auzitegi Gorenak hau erabaki du: «**hondakinak sortzen diren autonomia-erkidegoan** ezabatu edo balorizatu, kasuaren arabera, behar dira nahitaez, betiere horretarako

instalazioak badaude. Eta hala ez bada, **beste autonomia-erkidego batzuetan** dauden instalazioetan, baldin eta hondakinak sortzen diren lekutik geografikoki hurbilago badaude»⁸⁸.

2. Hondakin hierarkia

Hondakin hierarkiaren printzipioak hazkunde ekonomikoaren eta hondakin ekoizpenaren arteko erlazioa bereizteko aukera ematen du⁸⁹. Printzipio horrek **lehentasunen hurrenkera** zehazten du hondakin arloko jardueretan: hondakin prebentzioa, berrerabiltzeko prestatzea, birziklatzea, beste balorizazio-mota batzuk, energetikoa barne, eta, azkenik, hondakinak ezabatzea.

1. figura. Hondakin hierarkia

ITURRIA: EGILEEK EGINA.

Printzipio horren arabera, **hondakin onena sortzen ez dena da** –horregatik da gakoa hondakin prebentzian—⁹⁰ edo, behin sortuz gero, tratamendu bat eman behar zaio, ekoizpen-zikloan sartzeko jatorrizko materialaren propietate berekin, jatorrizko lehengaia degradatu gabe.

Hierarkia bost mailatan egituratzen da, lehentasunaren beheranzko ordenan:

- (1) **Prebentzioa:** sorburuan hondakin ez sortzea, baliabideak modu eraginkorragoan erabiliz eta ekoizpenean eta kontsumoan aldaketak eginez.
- (2) **Berrerabiltzeko prestatzea:** hondakin bihurtu diren produktuak edo osagaiak berrikustea, garbitzea edo konpontzea, berrerabili ahal izateko.
- (3) **Birziklatzea:** hondakinak produktu, material edo substantzia berri bihurtzea, lehengai birjinak erabili gabe.
- (4) **Beste balorizazio-mota bat:** balorizazio energetikoa, hau da, birziklatu ezin diren hondakinetan dagoen energia berreskuratzea.
- (5) **Ezabatzea:** azken baliabide gisa, hondakinak zabortegean utzita edo energia berreskuratu gabe erraustuta ezabatzea baimentzen da.

Hondakin hierarkian **beherago dauden tratamenduak** gutxitzeko (zabortegean uztea, errausketa eta baterako errausketa), ekonomia zirkularra sustatzeko **neurri fiskalak** hartu dira, hondakin gutxiago sortzeko eta saihestu ezin diren hondakin kudeaketa hobetzeko: *plastikozko ontzi berrerabilezinen gaineko zerga*

berezia eta zabortegetan hondakinak uztearen gaineko zerga (azken hori «*kutsatzen duenak ordain dezala*» printzipioan aztertuko dugu).

Beste neurri batzuk ere hartu dira, hala nola hondakin ez-arriskutsu batzuk zabortegean uztea debekatzea, eta, beraz, balorizatu egin behar izatea. Horretarako, zerrenda bat egin da, eta aldian-aldian berrikusten eta egokitzen da, irizpide hauek kontuan hartuta, besteak beste: birziklatze- eta balorizazio-arloko aurrerapen teknikoak, EAEko tratamendu-instalazioetan dagoen ahalmena, edo zabortegei eragiten dieten aparteko gertakariak.

Azken batean, kudeaketa-aukera horiek murriztu nahi dira, hondakin hierarkiaren ikuspegitik okerrenak baitira.

Nolanahi ere, **ingurumen-emaitza orokor onena** bilatu beharko da. Hori dela eta, hondakin-fluxu jakin batzuetan **lehentasunez bestelako ordena** bat ezarri ahal izango da, hondakin sorkuntzaren eta kudeaketaren inpaktu globalei buruzko bizi-zikloaren ikuspuntuak justifikatzen badu.

3. Kutsatzen duenak ordain dezala

Hondakinaren kudeaketaz arduratzen den agenteak hondakinaren **kudeaketarekin lotutako kostu osoa** estali behar du: beharrezko azpiegiturari eta funtzionamenduari dagozkien kostuak sartzen dira, bai eta ingurumen-inpaktuei dagozkienak ere⁹¹.

Hondakinak zabortegean uztearen kasuan, prezioa libreki ezartzen du titularrak, baina honako hauek estali beharko ditu gutxienez:

- Jarduera horiek ezartzeak eta ustiatzeak eragiten dituen kostuak.
- Asegurua edo finantza-berme baliokidea izenpetzeak eragindako gastuak.
- Itxiera-kostuak, mantentze-kostuak eta itxi osteko kontrol-kostuak, gutxienez hogeita hamar urteko epean.
- Fidantzen kostuak.
- Berotegi-efektuko gasen isurketari lotutako kostuak.

Zabortege baten *kostu globalei* eragiten dieten faktoreak, funtsean, hauek dira: tipologia, tamaina eta kokapena. *Kostu erlatiboak* (hau da, hondakinaren kostua tonako), gainera, zabortegearen guztizko ahalmenaren araberakoak izango dira.

Gainera, zabortege baten bizi-zikloko denbora-fase bakoitzak berariazko gastu batzuk ditu, eta gastu horiek kontuan hartzen dira kostua zehazteko.

Hondakinei buruzko Legeak zerga bat ezarri zuen, hondakinak zabortegietan uztea, erraustea eta hondakintzat hartzea zergapetzen dituen, eta 2023ko urtarrilean jarri zen indarrean.

Oro har, hondakin ez-arriskutsuen zabortegietan utzitako hondakinei dagokienez, zerga-tasa hau ezartzen du: 40 euro/t, udal-hondakinak badira, eta 30 euro/t, udal-hondakinen erreusak baztertzen badira; eta 15 euro/t, alde zuzeneko tratamendurik behar ez duten gainerako hondakinak badira⁹². Gainerako kasuetan, zerga-tasa 10 euro/t da⁹³.

Hondakinei buruzko Legeak aukera ematen die autonomia-erkidegoei aurreikusitako hondakin- eta instalazio-kategoria bakoitzari aplikatu beharreko karga-tasak handitzeko.

Euskadi 2030 HPKPak, birziklatzeak isurketaren aurrean duen abantaila ekonomikoa sustatzeko, «*isurpenkanona*» martxan jartzea eta sortze bakoitzeko ordaindu beharra ezarri ditu jarduera gako gisa⁹⁴.

IV. HONDAKINEN KUDEAKETA

Haien zenbatekoa pizgarriak kentzeko modukoa izatea nahi da. Hala, EAEn zerga-tasa pixkanaka igotzea planteatu da, eta lortutako emaitzen arabera berrikustea⁹⁵.

1. Hondakinak kudeatzeko merkatuak

Zabortegean utzita hondakin ez-arriskutsuak ezabatzeko merkatuaren lehia-egoerara hurbiltzeko, aurrez merkatua definitu behar da⁹⁶.

Lehia-dinamikak balioesten diren merkatu adierazgarriak bi dimentsio izaten ditu: **produktua eta eremu geografikoa**⁹⁷. Parametro horien arabera, merkatuko benetako lehiakortasun-maila identifikatzen da—lehiatzen diren eta ez diren produktuak eta eremuak bereiziz—, eta aztergai den merkatua definitzen da⁹⁸.

Kontsumitzaileek beren ezaugarriak, prezioa edo ustez emango zaien erabilera direla-eta trukagarritzat edo ordezkagarritzat jotzen dituzten produktu eta zerbitzu guztiak sartzen dira **produktu-merkatua** adierazgarrian.

Merkatu geografiko adierazgarri batean sartzen da eraginpeko enpresek produktuak hornitzeko eta erreferentzia-zerbitzuak emateko jarduerak egiten dituzten eremua, non lehia-baldintzak behar bezain homogeneousak baitira⁹⁹.

1.1. Produktu-merkatua

Produktuaren ikuspegitik, *hondakinaren kontzeptutik* abiatu behar da: edukitzaileak botatzen duen edo botatzeko asmoa edo betebeharra duen edozein substantzia edo objektu¹⁰⁰.

Hondakinak bi irizpide nagusiren arabera **sailkatzen** dira:

a) Hondakina kudeatzeko zerbitzua eskatzen duenaren izaera: *publikoak* —adibidez, hiri-hondakin solidoak¹⁰¹— edo *pribatuak* —«industrialak» ere deitzen zaie¹⁰²—;

b) Hondakinaren arriskugarritasuna¹⁰³: *arriskutsuak*¹⁰⁴ edo *ez-arriskutsuak*.

Hondakin **ezaugarrien** arabera, zabortegean uzteko EDak hondakin-mota hauek bereizten ditu: geldoak, udalerrikoak, biodegradagarriak, likidoak, monolitikoak, pikortsuak eta eraikuntza- eta eraipen-hondakinak. HEA gisa definitzen ditu arriskutsuak ez direnak.

Hondakin arriskutsua: hondakinei buruzko Legearen I. eranskinean zerrendatutako arriskugarritasun-ezaugarrietako bat edo batzuk dituen hondakina, eta Gobernuak, Europar Batasuneko araudian edo Espainia kide den nazioarteko hitzarmenetan ezarritakoaren arabera, hondakin arriskutsutzat kalifikatzen duena. Definizio horretan sartzen dira, halaber, substantzia edo

prestakin arriskutsuen hondarrak dituzten edo haiekin poluituta dauden ontziak, baldin eta frogatzen ez bada ez dutela Hondakinei buruzko Legearen I. eranskinean zerrendatutako arrisku-ezaugarrietako bat ere¹⁰⁵.

Hondakin arriskutsuak dira, adibidez, pilak eta bateriak, xurgatzaile solidoak, aerosolak, alkalino sendoak, hidrokarburoak, tresna elektrikoak eta elektronikoak (TEEH), disolbatzaile ez-halogenatuak, aireztapen-iragazkiak, ur-pinturak eta -bernizak, laborategiko hondakinak, hodi fluoreszenteak eta kontsumo txikiko bonbillak, hozkailuetan dauden CFCak, hozte-ekipoak eta aire girotukoak, su-itzalgaiuetan dauden haloiak, suteen aurkako babes-sistemak¹⁰⁶.

Hondakin ez-arriskutsua:

– *berreskuragarria* (papera, kartoia, plastikoak, zura, paletak, altzairu herdoilgaitza, txatarra)

– *geldoa* (eraikuntzakoa; hondakin-urak arazteko estazioetatik datorren lohia, betiere substantzia arriskutsurik ez badu).

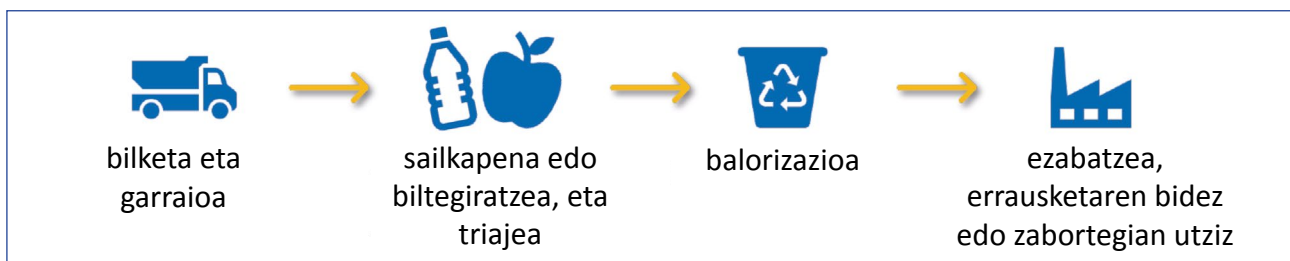
Hona hemen datuak: Euskadik 6 MMt/urte hondakin inguru sortzen ditu; horietatik % 56 hondakin ez-arriskutsuak dira; % 19,4, eraikuntza- eta eraispenn-hondakinak; % 19,2, hiri-hondakinak; eta % 5,4, hondakin arriskutsuak.

Hondakinen % 54 birziklatu egiten da, % 6 energetikoki balorizatu eta % 40 ezabatu¹⁰⁷.

Hondakinaren kudeaketako **balio-katean** ondoz ondoko hainbat eragiketa sartzen dira¹⁰⁸:

- » bilketa eta garraioa,
- » sailkapena edo biltegitratzea, eta triajea –materialak bereiztea dakarrena–;
- » balorizazioa¹⁰⁹;
- » ezabatzea, hondar-baliorik ezean¹¹⁰.

2. figura. Hondakinaren kudeaketaren balio-katea

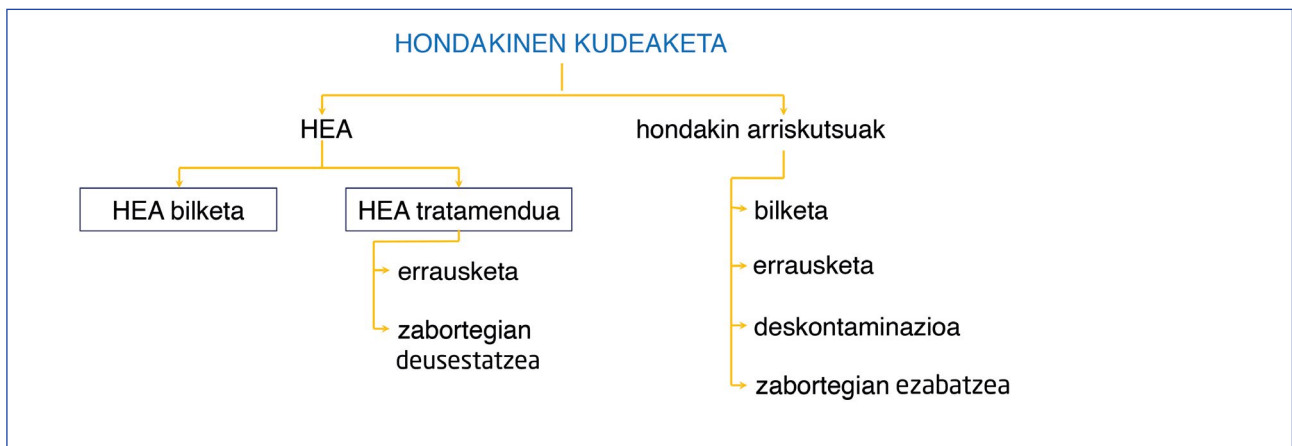
ITURRIA: EGILEEK EGINA.

Prozesu horietako bakoitzak merkatu desberdinak eratzen ditu, baina, normalean, hondakinaren ekoizleak enpresa bakar batekin kontratatzen ditu hondakinaren kudeaketako fase guztiak –kudeaketa integrala–, eta enpresa horrek, gero, zerbitzuaren zati bat azpikontratatzeko aukera du¹¹¹.

Kate horretan **instalazioen** oinarrizko tipologia bat dago, eta horien kudeaketa hondakinak kudeatzeko merkatuaren parte da –hain zuzen ere, hor kokatzen ditugu zabortegiak, ezabatze-fasean parte hartzen dutenak, eta hondakin-baliorik ez duten hondakinak botatzeko aukera ematen dutenak–¹¹²:

- » *transferentzia-zentroak*: hondakinak bereizten, sailkatzen eta garraiatzen dira, balorizatzeko, tratatzeko edo ezabatzeke;
- » hondakin arriskutsuak *tratatzeko instalazioak*;
- » hondakin ez-arriskutsuak *balorizatzeko instalazioak*;
- » hondakinak modu kontrolatuan uzteko *zabortegeak* edo segurtasun-biltegiak, bestelako tratamendurik behar ez dutenak.

1. irudia. Merkatuak hondakin kudeaketaren arloan

ITURRIA: EGILEEK EGINA LEHIAREN DEFENTZARAKO ZERBITZUA, N-03049 TXOSTENA - FERROSER / CEPESA-TRASA, 2003KO URRIAREN 22AN EGINDAKO MERKATUEN IDENTIFIKAZIOAN OINARRITUTA.

Hondakin kudeaketaren ezaugarria da aniztasuna eta konplexutasuna. Enpresa batzuek hondakinak kudeatzeko balio-kateko eragiketa guztiak egiten dituzte. Izan ere, Estatu mailan enpresa kontzentrazio handia dago, bereziki hondakin bilketari dagokionez.

Espainia Europako hondakin-merkatu kontzentratuenetako bat da, batez ere hondakin bilketaren azpisektorean: hiru enpresa-talde handien merkatu-kuota % 67,9koa da, eta enpresa-taldean % 20k hondakin sektoreko ustiapen-sarrerena % 90 biltzen du. Kontzentrazio hori, Europako beste herrialde batzuekin alderatuta, handiagoa da hondakin bilketaren azpisektorean¹¹³.

Merkatu-kontzentrazioaren eta birziklapen-ehunekoaren arteko erlazio negatiboa hauteman da.

Nolanahi ere, azterlan honetan, **hondakin ez-arriskutsuak zabortegian utzita ezabatzeko zerbitzua** ematean jarriko dugu arreta.

1.2. Merkatu geografikoa

Europako Batzordeak adierazi du hondakin ez-arriskutsuak kudeatzeko merkatua **nazionala dela edo, areago, eskualdekoa edo tokikoa**, hondakinekin ezbeharren bat gertatzen bada, araudian, garraio-kostuetan eta erantzukizun zibilar buruzko araubide juridiko partikularrean dauden desberdintasunak direla eta¹¹⁴.

Hondakin arriskutsuen kudeaketari dagokionez, nahiz eta hasiera batean Europako Batzordearen ustez merkatu horiek seguruenik EB osoa hartzen zuten, mugaz haraindiko fluxu handiak eta arau-oztopo txikiak zirela eta¹¹⁵, Europako Batzordearen ikerketek erakutsi zuten merkatua asko garatu zela eta EBn sortutako hondakin arriskutsu gehienak jatorrizko herrialdean tratatzen zirela. Bilakaera hori Europako eta Espainiako araudien –aktiboki sustatzen duten hondakinak beren ekoizpen-lekutik ahalik eta gertuen tratatzea– eta bezeroen lehenetasunen –sistematikoki adierazi duten hondakinak garraiatzen dituzten distantzia irizpide garrantzitsua dela, garraioaren kostua minimizatzea baitute helburu, eta, oro har, hondakinen tratamenduaren kostu osoaren zati handi bat da hori– ondorioa zen¹¹⁶–.

Europako Batzordeak ondorioztatu zuen, hondakin arriskutsuak tratatzeko, eremu geografiko garrantzitsua zabortegi edo erraustegi bakoitzaren inguruko bilketa-eremu bat (*catchment area*) zela, . Hori dela eta, Batzordeak 300 km-ko erradioko bilketa-eremuak definitu zituen, eta merkatu-kuotak kalkulatzeko, bilketa-eremuan sartutako instalazio bakoitzak tratatutako bolumen osoa hartu zen kontuan¹¹⁷.

2. Zabortegian utzita HEAk ezabatzeko merkatua

Hondakinak *ezabatzean balorizazioa* ez den beste edozein eragiketa sartzen da. Ezabaketatzat hartuko dira, halaber, bigarren mailako ondorio gisa substantzien edo materialen aprobetxamendua duten eragiketak, betiere horiek tratatutako hondakinaren pisuaren % 50 gainditzen ez badute, edo energiaren aprobetxamendua badute¹¹⁸.

Zabortegia da hondakinak lur gainean edo lur azpian utzita ezabatzeko instalazioa. Gainera, hondakin ez-arriskutsuei dagokienez, *zabortegitzat* hartzen dira hondakin ez-arriskutsuak (HEA) biltegitratzen dituzten instalazioak, produkzio-lekuan bertan edo handik kanpo, gehienez urtebeterako, aurreikusitako helburua hondakinak ezabatzea bada, eta bi urterako, aurreikusitako helburua balorizatzea bada¹¹⁹.

Zabortegiaren titularra hondakinak uzteko instalazioaren jabea da, eta *erakunde ustiatzailea*, berriz, instalazioaren kudeaketaren arduraduna¹²⁰.

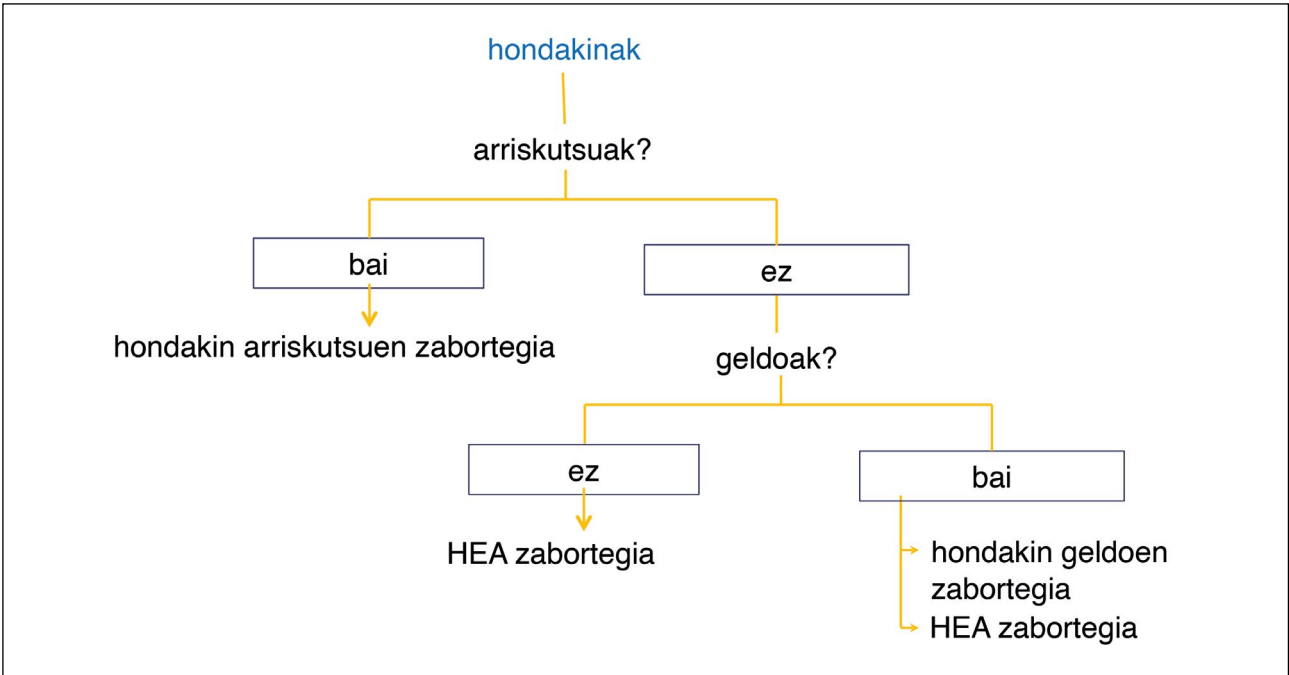
Zabortegiak **kategoria** hauetan sailkatzen dira¹²¹:

- » hondakin arriskutsuentzako zabortegia;
- » hondakin ez-arriskutsuentzako zabortegia;
- » hondakin geldoetarako zabortegia.

Ondorengo irudian, tipologiaren arabera hondakinek hartu behar duten zabortegi-motaren adibideak ematen dira.

2. irudia. Helmugako zabortegia, hondakin-motaren arabera

ITURRIA: EGILEEK EGINA, ZABORTEGIAN UZTEKO EDKO II. TER ERANSKINETIK ABIATUTA.

Zabortegiak kategoriatan bano gehiagotan sailkatuta egon daitezke, baldin eta zabortegi-mota bakoitzerako zehaztutako baldintzak betetzen dituzten gelaxka independenteak badituzte.

Beraz, sailkapenaren arabera, zabortegiek taula honetan adierazten diren ezabatze-eragiketak egin ditzakete.

1. taula. Zabortegi-mota bakoitzak egin ditzakeen ezabatze-prozesuak

Ezabatze-prozesua	Tratamendu-instalazio mota
D05 GORDAILU KONTROLATUA BEREZIKI DISEINATUTAKO TOKIETAN (adibidez, elkarrengandik eta ingurunetik bereizita, estalita eta isolatuta dauden gelaxka estankoetan)	Zabortegian uzteko EDren arabera eraikitako zabortegiak sartzen dira eragiketa honetan
D0501 Hondakin geldoak zabortegietan uztea	Hondakin geldoaren zabortegiak
D0502 Hondakin ez-arriskutsuak zabortegietan uztea	Hondakin ez-arriskutsuen zabortegiak
D0503 Hondakin arriskutsuak zabortegietan uztea	Hondakin arriskutsuen zabortegiak

ITURRIA: EGILEEK EGINA.

2.1. Produktu-merkatua

Hondakin-mota bakoitzak merkatu bat baino gehiago osatzen du, eta lehia-dinamika bereziak ditu. Ezin da zabortegean utzita hondakin ez-arriskutsuen ezabaketaren merkatu homogeenorik «globala» ezarri; aitzitik, **uzteko hondakin ez-arriskutsuen ezaugarriak** erreparatu behar zaie.

Hala, *hondakin ez-arriskutsuen zabortegeak* hauek onar ditzakete¹²²:

- a) birziklagarriak edo balorizagarriak ez diren eta tratatu diren udal-hondakin ez-arriskutsuak;
- b) zabortegean uzteari buruzko EDko II. eranskinean HEA zabortegeetan hondakinak onartzeko finkatutako irizpideak betetzen dituen beste edozein jatorritako hondakin ez-arriskutsuak;
- c) hondakin arriskutsu ez-erreaktibo egonkorak edo egonkortze-prozesu batetik datozenak, pikortsuak nahiz monolitikoak, lixibiazio-portaera (b) letran aipatutako hondakin ez-arriskutsuen parekoa dutenak, eta zabortegean uzteko EDko II. eranskinean onartzeko irizpideak betetzen dituztenak. Hondakin arriskutsu horiek ez dira hondakin ez-arriskutsu biodegradagarrietarako gelaxketan utziko.

Hondakin geldoen zabortegeak—ezaugarri bereziak dituzten hondakin ez-arriskutsuak dira— zabortege-kategoria horretarako zabortegeira eramateari buruzko EDko II. eranskinean finkatutako onarpen-irizpideak betetzen dituzten hondakin geldoak bakarrik onartuko dituzte.

Nolanahi ere, HEA horiek espezializatu egin daitezke, eta HEA mota bat edo gehiago onar daitezke.

2. taula. Zabortege-motak eta azpikategoria nagusiak

Zabortege motak	Kodigoa
Hondakin geldoetarako zabortegeak	Hondakin geldoetarako zabortegeak A
	Hondakin ez-arriskutsu ez-organikoetarako zabortegeak (materia organiko edo biodegradagarri gutxi dutenak). Hondakin egonkor ez-erreaktiboak bakarrik isurtzeko erabiliko dira B1a
	Hondakin ez-arriskutsu ez-organikoetarako zabortegeak (materia organiko edo biodegradagarri gutxi dutenak) B1b
Hondakin ez-arriskutsuetarako zabortegeak	Bioerreaktore motako hondakin ez-arriskutsu organikoetarako zabortegeak B2a
	Aldez aurretik tratamendu mekaniko-biologikoa egin zaien hondakin ez-arriskutsu organikoetarako zabortegeak B2b
	Aldez aurretik tratamendu biologiko eskasa duten hondakin ez-arriskutsu organikoetarako zabortegeak B2c
	Hondakin ez-arriskutsu mistoetarako zabortegeak (hondakin organiko edo biodegradagarrien nahiz hondakin ez-organikoen eduki handia dutenak) B3
Hondakin arriskutsuetarako zabortegeak	Gainazaleko hondakin arriskutsuetarako zabortegeak C

ITURRIA: ZABORTEGEAN UZTEKO DEKRETUAREN II. ERANSKINA.

2.2. Merkatu geografikoa

Garrantzitsua da kontuan hartzea hondakinak tratatzeko jarduerak instalazioak kokatuta dauden autonomia-erkidegoko agintaritzak eskudunaren **baimen-araubideari** lotuta daudela. Araubide horrek dagoeneko dimentsio geografikoa ezartzen du, autonomia-mailakoa, lehia-aldagaiak aztertzeko.

Gainera, **ingurumen-kostuak** faktore erabakigarria dira merkatu geografikoa definitzeko. Hondakinak kudeatzeko politikak lehentasuna ematen dio hondakinak sortzen diren **lekutik gertu tratatzeari**, lekualdatzeak mugatzen ditu eta **lurraldeen autosufizientzia** sustatzen du, ingurumen-inpaktua murrizteko, batez ere garraioak eragindako CO₂ emisioak. Era berean, garraioaren kostuak eragin erabakigarria du hondakinak ezabatzeko instalazioak aukeratzeko orduan, eta inguruan daudenak lehenesten ditu.

2.3. Merkatu egitura

Euskadin, hondakin ez-arriskutsuak zabortegean utzita ezabatzeko eskaintza **sei zabortege** osatzen dute. Zabortege horiek *hondakinen kudeatzailatzat* hartzen dira¹²³ eta, gainera, *eragile* gisa jarduten dute¹²⁴.

Poluzioaren Prebentzio eta Kontrol Integratuei buruzko Legearen testu bateginaren II. eranskinaren 5.5 atalean sartzen diren hondakinak kudeatzeko instalazioak dira: «*Egunean 10 tona baino gehiago jasotzen dituzten edo 25.000 tonatik gorako ahalmena duten mota guztietako hondakinen zabortegeak, hondakin geldoen zabortegeak izan ezik*».

Zerbitzua **operadore pribatuek ematen dute** —nahiz eta zabortegetako bi titulartasun publikokoak izan, enpresa edo aldi baterako enpresa-elkarte pribatu batek kudeatzen du¹²⁵—.

3. taula. EAĒko hondakin ez-arriskutsuen zabortegeak (operadoreak)

Zabortegea	Titulartasuna	Jabea	Kokapena	Kontrataturia
Gardelegi	Publikoa	VITORIA-GASTEIZko UDALA	Vitoria-Gasteiz	FCC MEDIO AMBIENTE, S.A.
Artigas	Publikoa	GARBIKER M.P.A.B., S.A. (DFB)	Bilbo	FCCMA-VTR-GMSM-GARBIKER, UTE
Bistibieta	Pribatua	FCC ÁMBITO, S.A.	Lemoa	
Betearte	Pribatua	BETEARTE, S.A.	Mallabia	
Igorre	Pribatua	DEYDESA 2000, S.L.	Igorre	
Las Lagunas	Pribatua	PREZERO GESTIÓN DE RESIDUOS, S.A.	Zalla	

ITURRIA: EUSKO JAURLARITZAREN HONDAKINEN EKOIZPEN ETA KUDEAKETA ERREGISTROA, 2025EKO MARTXOAREN 4A.

Gardelegi izan ezik, instalazio horiek *DO5* kodeari eta *deribatuei* buruzko eragiketak egin dituzte nagusiki, baina zabortelegiak ezabatzeko beste prozesu ez-esklusibo batzuk ere egin dituzte¹²⁶.

Horrez gain, hondakin ez-arriskutsuen zabortelegiek balorizazio-prozesuak (adibidez, gasifikazioa), hondakin geldoak uztea eta hondakin arriskutsuak ezarritako denbora-tarteetan uztea edo beste jardura batzuk ere egin ditzakete.

Gardelegin, EEHak bereizi eta berreskuratutako agregakin eta lehengoratzeko material gisa tratatzen dira, eta gainerako % 6a zabortelegian kudeatzen da. Halaber, biogasa hartzeko, erauzteko eta eroateko instalazioa dago.

Artigasen, biometanizazio-instalazioa jarri da martxan, eta, haren bidez, 6.000 etxeren edo urtean ia 3.000 ibilgailuren kontsumo termikoaren baliokidea den energia-ekarpena lortuko da. Gainera, berotegi-efektuko gasen emisioak % 95 murriztuko dira, erregai fosilekin lotutako emisioekin alderatuta.

Lau operadore pribatuek ere —edo bertikalki integratzen diren enpresek— **jarduten dute hondakina kudeatzeko katearen aurreko faseetan**. Gainera, beste arlo batzuetan ere egiten dituzte jarduerak, hala nola uraren kudeaketan, saneamendu publikoan edo hiri-lorenzaintzan.

– **FCC MEDIO AMBIENTE** da FCC Taldearen alor globala, ingurumen-zerbitzuez arduratzen dena (udal-zerbitzuak eta, oro har, hondakinen kudeaketa); FCC ÁMBITO, berriz, industria-hondakinetan, azpiproduktuetan eta lurzoru poluituetan espezializatutako filiala da, alor horretan bertan.

FCC ÁMBITOK 15 eragiketa-zentro nagusi ditu Espainiako geografian banatuta, eta bertan gauzatzen ditu bere jardura nagusiak: hondakinen kudeaketa, lurzoruen deskontaminazioa eta berreskurapen-materialen kudeaketa (batez ere beira, papera eta kartoia).

– **BETEARTEREN** helburu soziala ingurumen-azterlanak egitea eta hiri- eta industria-hondakinen pareko diren hiri-hondakinak kudeatzea, tratatzea, aprobetxatzea, birziklatzea eta/edo ezabatzea eta uztea da. FCC ÁMBITO da haren akzioduna (% 33,33).

– **DEYDESA 2000 OTUA TALDEAREN** parte da. Talde hori birziklatzen, banatzen eta ikertzen diharduten 8 enpresek osatzen dute. Industria-jatorriko material ez-arriskutsuak biltzen ditu zabortelegiak, eta taldearen birziklatze-lanak sortzen ditu, gehienbat.

– **PREZEROK** Compañía Española de Servicios Públicos Auxiliares, S.A.U. erosi zuen 2021ean (CESPA España), Ferrovial International, SEn kontrolpean. PREZERO TALDEAREN parte da, eta hondakinak ezabatzeko eta birziklatzeko zerbitzuak ematen ditu etxeko eta merkataritzako hondakinak biltzeko, sailkatzeko, tratatzeko, birziklatzeko eta ezabatzeko merkatuetan. Schwarz Taldearen ingurumen-saila da, eta Lidl eta Kaufland merkataritza-enpresak, Schwarz Produktion eta Schwarz Digits ere sartzen dira. Espainian 5 ordezkariak ditu Bilbon, Madrilan, Bartzelonan, Valentzian eta Sevillan.

Operadore horien artean, eskualde-ezarpeneako eta nazio-ezarpeneako daude, eskualde-ordezkaritzen bidez jarduten dutenak. Bi dimentsio geografikoetako operadoreen arteko ABEE bat ere eratu da.

Mapa honetan ikus daiteke non dauden. Horietatik 5 Bizkaian kokatzen dira¹²⁷.

1. mapa. HEA zabortegiak Euskadin

ITURRIA: EGILEEK EGINA.

Halaber, Artxandan (Bilbo) zabortege bat irekitzeko baimena eman da, hondakin ez-arriskutsuak kudeatzeko, tratatzeko eta biltegitatzeko zentro gisa jarduteko. Zentro hori BERRIZ RECYCLING COMPANY, S.L.k kudeatzen du, eta partaidetza publikoa du. Baimena berez dago lotuta kokapen berean egon zen zabortege zaharra konpontzearekin.

Bestalde, **EAetik kanpo**, Euskal Autonomia Erkidegoan ekoiztiko hondakinak hartzen dituzten HEA zabortegeak daude.

4. taula. EAetik kanpoko hondakin ez-arriskutsuen zabortegeak, EAeko hondakinak hartzen dituztenak

Autonomia erkidegoa	Jabea	Kokapena
Kantabria	INTEGRACIONES AMBIENTALES DE CANTABRIA, S.A. (IACAN)	Castañeda
Gaztela eta Leon	DEPÓSITOS Y RECICLADOS DEL NORTE, S.L.	Abajas (Burgos)
Nafarroa	DIONISIO RUIZ, S.L.	Viana
Errioxa	VERTIDOS RIOJA, S.L.	Logroño, Naiara

ITURRIA: EGILEEK EGINA, EUSKO JAURLARITZAKO INDUSTRIA, TRANTSIZIO ENERGETIKO ETA JASANGARRITASUN SAILAK KUDEATZEN DUEN HONDAKINEN INFORMAZIO SISTEMAKO DATUEKIN, HEA ZABORTEGIETAN HONDAKINAK UZTEKO ETA ERRAUSTEKO PROZESUEI DAGOKIENEZ (HONDAKINEI BURUZKO LEGEAREN III. ERANSKINEKO D05 KODEA).

Zabortegeko bezeroak **zuzenean edo zeharka** kontrata dezake zerbitzua.

Zabortegean uzteko zerbitzuaren zeharkako prestazio baten aurrean egongo ginateke, bezeroak hondakinaren kudeaketaren bizi-zikloko eragiketa guztiak enpresa bakar batekin kontratatu baditu –kudeaketa integrala–.

Adibidez, hiri-hondakinak kudeatzen dituen udal-erakunde baten kasua litzateke. Ondoren, hondakinak kudeatzen dituen kontratistak tratamendu-eragiketak azpikontratatu ahal izango ditu¹²⁸.

Eskaerak **ez du dibertsifikatzen** zabortegeien artean: eskaera egin duten enpresen % 97k zabortege bakar batera jo du, eta gainerako % 3ak bi zabortege izan ditu.

Eskatzaileen % 65 hondakin ez-arriskutsuen ekoizleak dira, eta % 15 hondakin ez-arriskutsuen zentro kudeatzaileetik abiatzen dira. Dena den, bezero-tipologia aldatu egin daiteke zabortegiaren arabera.

2024an, EAEko hondakin ez-arriskutsuen zabortegiek 527.000.000 t hondakin jaso zituzten zabortegira eramateko. Horietatik % 60 hiru kategoriatan edo EHZ kodeetan biltzen dira.

5. taula. EAEko zabortegietan utzitako hondakin-kantitatea, hondakin-motaren arabera

Hondakin-mota EHZ kodearen arabera (6 digitu)	Kapitulu bakoitzeko hondakin-mota (4 digitu)	Zenbatekoa (%)
170504 - Lurra eta harriak ez dira 17 05 03n zehaztutakoak	1705 - Lurra (eremu kutsatuetan hondeatutako lurra barne), harriak eta drainatze-lohiak	% 40
191212 - Hondakinen tratamendu mekanikoak eragindako bestelako hondakinak (materialen nahasteak barne), 19 12 11 kodean aipatu ez direnak	1912 - Hondakinen tratamendu mekanikoko hondakinak (adibidez, sailkapena, birrinketa, trinkotzea, peletizazioa), beste kategorietan zehaztu ez direnak	% 20
191004 - Zatikatzetza eta hauts-fraczio arinak (fluff-light), 19 10 03 kodean aipatu ez direnak	1910 - Metalak dituzten hondakinak zatikatsetik sortutako hondakinak	% 5
100906 - Isurketarik gabeko galdaketako arrak eta moldeak, 10 09 05 kodean aipatu ez direnak	1009 - Burdinazko piezen galdaketako hondakinak	% 4
190305 - Hondakin egonkortuak, 19 03 04 kodean aipatu ez direnak	1903 - Hondakin egonkortuak/solidotuak	% 4
060503 - Efluenteen in situ tratamenduaren lohiak, 06 05 02 kodean aipatu ez direnak	0605 - Efluenteen in situ tratamenduaren lohiak	% 4
100910 - Gas-efluenteetako partikulak, 10 09 09 kodean aipatu ez direnak	1009 - Burdinazko piezen galdaketako hondakinak 3	% 3
Gainerakoak		% 19

ITURRIA: EGILEEK EGINA, EUSKO JAURLARITZAKO INDUSTRIA, TRANTSIZIO ENERGETIKO ETA JASANGARRITASUN SAILAK KUDEATZEN DUEN HONDAKINEN INFORMAZIO SISTEMAKO DATUEKIN.

EHZ kodearen arabera (6 digitu), **hondakin-motaren araberako espezializazioa** dagoela esan daiteke: hondakin ez-arriskutsuen % 60k zabortegira baino ez du jotzen, eta bosten batek bi lehiakide ditu. Beste muturrean, bi hondakin ez-arriskutsu mota baino ez dira birziklatzen 5 edo 6 zabortegitan.

Hala ere, utzitako bolumenari dagokionez, tonen % 61 5 edo 6 operadorek jasotzen dituzten hondakinei dagozkie, eta bat datoz zabortegietan gehien pilatzen diren bi hondakin-motekin –EHZ 170504 eta 191212–; % 15, berriz, operadore bakar bati zuzentzen zaio.

6. taula. HEAren zabortegiak EAEn (lehiakide-kopurua, hondakinak EHZ kodearen arabera eta bolumena)

Lehiakideak (kopurua)	Hondakinak EHZ kodearen arabera		Bolumena (% t)
	(kopurua)	(%)	
1	55	61	15,2
2	17	19	9,6
3	14	16	13,9
4	2	2	0,5
5	1	1	20,3
6	1	1	40,5

ITURRIA: EGILEEK EGINA, EUSKO JAURLARITZAKO INDUSTRIA, TRANTSIZIO ENERGETIKO ETA JASANGARRITASUN SAILAK KUDEATZEN DUEN HONDAKINEN INFORMAZIO SISTEMAKO DATUEKIN.

Zabortegei bakoitzak kudeatutako bolumenari erreparatzen bazaio, **kontzentrazio-maila handiko** sektorea dagoela ikusten da: HH1a¹²⁹ 3.873an kokatzen da. Metatutako kuotara joz gero¹³⁰, enpresa batek (C1) jasotako bolumenaren erdia baino gehiago biltzen du (PREZERO), eta bi zabortegik (C2) (PREZERO eta BETEARTE) merkatuaren % 75 hartzen dute.

PREZERO, berriz, bolumenari dagokionez –merkatuaren erdia baino gehiago–, lehia handiena duten bi EHZen buru da.

Utzitako hondakin ez-arriskutsuen % 6 (31.000.000 t) beste autonomia-erkidego batzuetakoak ziren –bi zabortegei zituzten helmuga, eta beste ordezkari batzuek ere jasotzen dituzte hondakinak–.

Lurralde historikoen araberako azterketa batean, hondakinen % 96 Bizkaiko 5 zabortegietara bideratzen da, eta gainerako % 4a Arabako Gardelegiko zabortegira.

EAEtik kanpoko zabortegiek 120.000.000 t hondakin ez-arriskutsu jaso dituzte (EAEn ezabatutakoaren % 23). Hondakin horien artean daude bolumenaren arabera EAEn gehien tratatzen direnak eta operadoreen aukerak zabalagoak dituztenak –5 edo 6 lehiakide–.

7. taula. Lehiakideen konparazioa, hondakin-motaren arabera (EAEtik kanpoko zabortegian utzitako bolumena, lehiakide-kopurua, EAEn beste aukerarik badagoen)

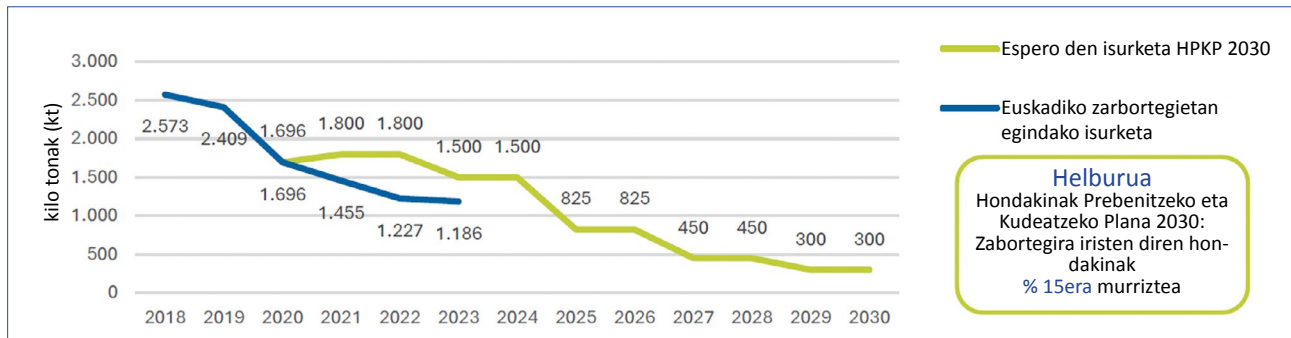
Hondakin mota EHZ kodearen arabera (6 digitu)	EAEtik kanpo		EAE	
	Bolumena (%)	Lehiakideak (kopurua)	Lehiakideak (kopurua)	alternatiba?
190305 - Hondakin egonkortuak, 19 03 04 kodean aipatu ez direnak	35,9	1	1	bai
191212 - Hondakinen tratamendu mekanikoak eragindako bestelako hondakinak (materialen nahasteak barne), 19 12 11 kodean aipatu ez direnak	28,1	3	5	bai
161104 - Prozesu metalurgikoetako bestelako estaldurak eta erregogorrak, 16 11 03 kodean zehaztu ez direnak	18,0	1	3	bai
170504 - Lurra eta harriak, 17 05 03 kodean aipatu ez direnak	11,3	1	6	bai
191204 - Plastikoa eta kautxua	3,4	1	1	bai
100208 - Gasen tratamenduko hondakin solidoak, 10 02 07 kodean aipatu ez direnak	1,7	1	2	bai
100201 - Zepen tratamenduko hondakinak	1,0	1	1	bai
100210 - Ijezketako herdoil-azala	0,3	1	0	ez
190814 - Industriako hondakin-uren bestelako tratamenduetako lohiak, 19 08 13 kodean aipatu ez direnak	0,3	1	4	bai

ITURRIA: EGILEEK EGINA, EUSKO JAURLARITZAKO INDUSTRIA, TRANTSIZIO ENERGETIKO ETA JASANGARRITASUN SAILAK KUDEATZEN DUEN HONDAKINEN INFORMAZIO SISTEMAKO DATUEKIN.

2.4. Merkatu-egoera

Euskadin, zabortegien jarduerak **behera egin** du: 2018-2023 aldian, % 54 murriztu dira zabortegian amaitzen duten hondakinak¹³¹.

1. grafikoa. Zabortegian amaitzen diren hondakinak (2018-2023)

ITURRIA: IHOBEBE, EUSKADIKO INGURUMEN-EGOERA 2024, 2025EKO MARTXOAREN 14A.

2030erako, % 15 baino gutxiagoan kokatzea da helburua; horrek 1,1 MM t balorizatzea ekarriko du 2018koarekin alderatuta, orduan 1.476.755 tona isuri baitziren¹³². Aurreikuspenen arabera, 2030. urterako zabortegietan utzitako hondakin ez-arriskutsuek ez dituzte 200.000 tona gaindituko.

8. taula. 2021-2030 aldirako zabortegietan utzi behar den hondakin ez-arriskutsuen bolumen zenbatetsia

Urtea	Utzi beharreko bolumena
2021 eta 2022	1.200.000 m ³ /urte
2023 eta 2024	1.000.000 m ³ /urte
2025 eta 2026	550.000 m ³ /urte
2027 eta 2028	300.000 m ³ /urte
2029 eta 2030	200.000 m ³ /urte
2021 - 2030	6.500.000

ITURRIA: [EUSKADIKO HPKP 2030](#).

Zabortegean gehien metatzen diren korronteak (ekonomiaren zirkulartasuna eragozten dutenak) aztertuta, **siderometalurgiaren** sektoreak pisu handia duela ikusi da, Europan identifikatutako lehentasunezko korronteen aldean¹³³.

Halaber, **etxeetako hondakinen balorizazio energetikoko zepen** hondakinak EAeko zabortegetara hondakin-masa gehien eramaten duten hamar hondakin ez-arriskutsuen korronteen artean daude¹³⁴.

Zabortegean amaitzen duten hondakin ez-arriskutsuak murriztu arren, beti mantenduko da zabortegean utzita ezabatu behar den hondakina.

Ondorioz, instalazio horiek –balio-katearen amaieran daudenak– estrategikoak dira hondakinen kudeaketan, autosufizientzia- eta hurbiltasun-printzipioak betetzeko aukera ematen dutelako, eta beharrezkoa da ziurtatzea enpresek hondakin ez-arriskutsuak zabortegean utziz ezabatzeko merkatuan sartu ahal izango dutela, eta beren jarduera egin ahal izango dutela beharrezkoak ez diren, neurritz kanpokoak diren edo diskriminatzaileak diren murrizketei aurre egin gabe.

Are gehiago, ezabatze-erritmoari eutsiz gero, zalantzak daude EAEn dagoen tratamendu-gaitasunaren nahikotasunaz¹³⁵. Horregatik, gaur egun ezinbestekoa da merkatuan sartzeko aukerak ziurtatzea.

Gainera, aukera eman beharko da merkatu horren baldintzek **lehiarako tentsioa** sor dezaten, prezioari, kantitateari, zerbitzuari, aukeratzeko gaitasunari eta berrikuntzari dagokienez aukerarik onenak sortuko dituen.

V. SARRERA OZTOPOAK

Sarrera-oztopotzat hartzen dira merkatu jakin batean operadore berriak sartzeara eragozten duten edo horretarako adorea kentzen duten **zailtasun eta kostu** guztiak.

Sarrera-oztopoek ondorio negatiboak dituzte ezartzen diren ekonomian; izan ere, lehia-tentsioa areagotu dezaketen eta produktuak eta zerbitzuak ematean baldintza hobeak sor ditzaketen eragile berrien **sarrera oztopatzen** dute. Merkatuetan sartzeko oztoporik ez egoteak, aldiz, enplegua sortzea, berrikuntza eta lehiakortasuna hobetzea sustatzen ditu.

Zabortegetako jardueraren ezaugarri bereziek lege-, gizarte- eta ekonomia-ikuspegitik zabortegetara sartzeko oztopo handiak izatea eragiten dute. Jardueraren garapena oztopatzen badute ere, oztopo horiek beharrak justifika ditzake; hala bada, oztopo horiek proportzionatuak izan behar dute, eta ez diskriminatzaileak.

1. Lege-oztopoak

Administrazio publikoek merkatu batean sartzeara mugatzen edo eragozten duten sarrera-oztopoak jartzen dituztenean, oztopo horiek hainbat baldintza bete behar dituzte.

Horrela, zerbitzu-jarduera bat erasartzea edo horretan aritzea arautzen duen araudiak ezin izango die emaileei **baimen-erregimenik** ezarri, salbuespen gisa izan ezik, eta betiere, erregulazio ekonomiko eraginkorraren printzipioen arabera, honako baldintza hauek betetzen badira –behar bezala arrazoitu beharko dira erregimen hori ezartzen duen legean–: **diskriminaziorik eza, beharra eta proportzionaltasuna**¹³⁶.

Baimenen kopurua mugatzearen justifikazioa baliabide naturalen eskasia edo eragozpen tekniko nabarmenak izan behar dira. Debebatua dago jarduera batera sartzeko edo jarduera horretan aritzeko murriztapen kuantitatiboak edo lurralde-murriztapenak ezartzea, eta, zehazki, biztanleriaren edo zerbitzu-emaileen arteko gutxieneko distantziaren arabera ezarritako mugak ezartzea¹³⁷.

Gainera, helburu ekonomikoak –hala nola emaile jakin batzuen bideragarritasun ekonomikoa bermatzea edo proba ekonomiko bat egin beharra– ezin dira erabili murrizketa kuantitatiboak edo lurralde-murrizketak justifikatzeko¹³⁸.

Ondorioz, betekizun horiek betetzen ez dituzten lege-oztopoak oztopo dira merkatuan lehia eraginkorrari eusteko, eta eragin negatiboa dute bere garapenean. Horregatik, administrazioak justifikatu gabeko oztopoak sortzea saihestu behar du¹³⁹.

1.1. Baimen erregimena

Hondakinak zabortegian utzita ezabatzeko jarduerak aurretiazko baimen-prozedura behar du¹⁴⁰. EAEn, baimen hori **IBBn**¹⁴¹ jasotzen da, eta, bertan, hondakinen kudeaketarekin lotutako jardueren baimenak ekintza eta prozedura administratibo bakarrean bateratzen dira.

2022an IBBa sartzeak, izapidea sinplifikatzeaz gain, baimena emateko eskumena **Eusko Jaurlaritzari** ere eman zion, eta horrek arindu egin zuen hondakinak ezabatzeko instalazioak ezartzearen inguruan toki-erakundeengan egon zitekeen presio soziala.

1.2. Hainbat motatako hondakinak uzteko debekua

Hondakinak murrizteko helburuak betetzeko aurreikusi den tresnetako bat da hondakin-korrante jakin batzuk –birziklatzeko edo balorizatzekeo teknikak garatuko diren hondakin horiek– zabortegietara uztea debekatzea.

Zabortegian uzteari buruzko Dekretuan bazegoen zenbait hondakin (beira, paper-kartoia, ontziak, eraikuntza-eta eraispen-hondakinak, zura, ekipo elektrikoak eta elektronikoak, etab.) zabortegian uzteko debekatuta, balorizatu egin zitezkeelako. Gainera, zerrenda handitzea aurreikusten zuen, hondakin berriak balorizatzekeo kudeatzaile baimenduak sortu ahala.

Harrezkero, hainbat aldiz handitu da zerrenda¹⁴², bai behin betiko¹⁴³, bai aldi baterako¹⁴⁴.

Beraz, hondakinak uzteko debekua baloriza daitezkeen hondakin-korrante berrietara zabaltzen den neurrian, zabortegian onar daitezkeen hondakinen bolumena pixkanaka murrizten da, eta horrek negozio-ahalmena mugatu eta instalazio-mota horren erakargarritasun ekonomikoa murrizten du; ondorioz, eragile berrien sarrera moteltzen da eta beharrezko inbertsio berriak amortizatzea zailtzen da.

1.3. Hirigintza arauketa

Hirigintza **funtzio publikoa** da, eta, besteak beste, lurzorua erabilerara antolatzea, programatzea, zuzentzea, gainbegiratzea, kontrolatzea eta, hala badagokio, egikaritzea du xede¹⁴⁵.

Lurzorua erabileraren antolamendu horrek hiri-eredu bat ezartzeko aukera ematen du, eta, batzuetan, ezinbestekoa da **interes publikoko helburu** jakin batzuk lortzeko –hiri-ingurunea eta ingurumena babestea, ondare historikoa, ordena publikoa, etab.–; izan ere, helburu horiek lortzeko, beharrezkoa izan daiteke, besteak beste, jarduera ekonomiko jakin batzuk ezartzeko mugak ezartzea.

LAGek *hiri-hondakinen azpiegiturei buruzko LPS* bat onartzea aurreikusten dute, hondakin solidoen garraioa, biltegiatzea, tratamendua eta kontrola kokatzeko eta kudeatzeko.

LPS horretan, besteak beste, instalazio berriak ezartzeko kokaleku egokienak zein diren adieraziko da; instalazio horien lursailak *Azpiegituren Sistema Orokor* gisa kalifikatuko dira.

Hala ere, txosten hau argitaratu den egunean, ez dago EAeko LPSik¹⁴⁶.

Era berean, udalek **berezko eskumenak** dituzte hirigintzaren arloan, bereziki hirigintzako plangintzari, kudeaketari, gauzatzeari eta diziplinari dagokienez¹⁴⁷.

Hiri-antolamenduaren eremuan, **diskrezionala da plangintza-ahala egikaritzea**, eta, beraz, araudi aplikagarrian ezarritako marjinen barruan, hirigintza-planifikatzaileak –kasu honetan, udalak– askatasuna du interes publikoa ahalik eta hobekien betetzeko komenigarriena iruditzen zaiona aukeratzeko¹⁴⁸.

Nolanahi ere, plangintza-ahala, diskrezionala izan arren, **helburu jakin** batera zuzentzen da: interes publikoa asetzera. Hori dela eta, hirigintza-planifikatzaileak askatasuna badu ere interes publikoa hobeto asetzeko komenigarriena iruditzen zaiona hautatzeko aukeren artean, **arbitrariorotasunaren eta tratu-berdintasunaren interdikzio-printzipioek** baldintzatzen dute askatasun hori.

Gainera, udalerrri askok hirigintza-eskumenak erabili dituzte eta hirigintza-plangintzako tresnak onartu dituzte zabortegiei buruzko jarduera arautzeko. Hala, oztopo berriak jarri dituzte sartzeko eta jarduera gauatzeko, eta beren udalerrietan nahi ez diren ondorioak saihestu edo arindu nahi izan dituzte¹⁴⁹.

Hala ere, hirigintza-tresna horiek diseinatzean, udal-agintariek murrizketak ezar ditzakete jarduera ekonomikoak ezarri eta garatzeko, eta horrek eragin negatiboa izan dezake ukitutako merkatuen lehia-baldintzetan; are gehiago, eragotzi ere egin dezakete, sartzeko oztopoak erabatekoak direnean, hala nola merkatua ixtea eragiten dutenean.

Hirigintza-antolamenduko neurriek zerbitzu-jarduera batera sartzeari edo horretan aritzeari eragin diezaiokete espezifikoki; horregatik, Aterki Legea aplika daiteke, nahiz eta murrizketak «*lurralde-antolamenduari, hirigintzari eta landa-antolamenduari buruzko arauetatik*» eratorriak izan⁹¹.

Diskrezio-ahala erabiltzen denean, ezingo da udalaren irizpide-askatasunaren orde, aukera-gunean, partikularren iritzi edo borondate desberdina erabili¹⁵⁰; baina, esku-hartze publikoa lehiaren joko askean eragiteko egokia den neurrian –kasu honetan, zabortegian utzita hondakin ez-arriskutsuak ezabatzeko merkatuan–, udalak parametro hauek errespetatu beharko ditu: (1) **premia**, (2) **egokitzapena eta gutxieneko murrizketa lehiakorra**, (3) **proporzionaltasuna**¹⁵¹.

1.4. Zabortegian uzteko gehieneko ahalmena mugatzea

Euskadiko 2030eko HPKPak ezartzen du HEA zabortegien gehieneko ahalmena handitu beharko litzatekeela soilik **7,5 MM m3-ko HEA mugara** iritsi arte. Kopuru hori bat dator Eusko Jaurlaritzak Euskadin 2030 urtera arte isurtzeko beharrari buruz egindako kalkuluekin.

Argitaratu zenean, 2021ean, ahalmen-defizita 1,2 MM m3-koa zen, eta horrek adierazten du merkatuaren hazkunde-marjina mugatua dela. Gainera, planak berak lehendik dauden zabortegi pribatuak handitzearen alde egiten du –parte-hartze publikoarekin–, instalazio berriak sortzea baztertuz.

Muga hori lege-mailako arau batean jasota ez badago ere, Euskadiko 2030eko HPKPak berariazko mandatu bat du, arau-garapenaren bidez izaera loteslea emateko.

Indar juridiko osorik ez izan arren, **disuasio-mekanismo** bat da, eta, beraz, inbertsio eta operadore berrietarako sarrera-oztopo bat, agerian uzten baitu Eusko Jaurlaritzak zer jarrera instituzional duen ezabatze-instalazioak baimentzeko arloan eskumena duen agintaria den aldetik.

Printzipio horrekin bat etorritz, Euskadiko 2030eko HPKPk jarduera estrategikotzat ezartzen du zabortegi berriak ezartzeko pizgarriak kentzea.

2. Oztopo ekonomikoak

2.1. Amortizazio epeak

Zabortegei operadoreak bere gain hartu behar ditu zabortegia itxi eta gutxienez 30 urtez **mantendu, zaindu eta kontrolatzeko** betebeharrak. Dena den, zabortegiaren baimenak epe hori luza dezake¹⁵².

Betebehar horiek eragin handia dute **proiektuaren bideragarritasun ekonomikoan**; izan ere, hasierako inbertsioak ez ditu soilik zabortegiaren eraikuntza eta eragiketa estali behar, baita hainbat hamarkadatan, jarraipena eta mantentze-lanak egiteko gastu errepikatuak ere, diru-sarrerak amaitu ondoren ere.

Amortizazioari dagokionez, itxi ondorengo erantzukizunak luzatzeak esan nahi du proiektuaren kostu osoak askoz ere epe luzeagoan eta ez hain aurreikusgarrian banatzen direla, eta horrek **eragin kaltegarria** du, batez ere hegakortasun ekonomiko eta politiko handiko garaietan.

Euskadiko 2030eko HPKPk berak onartzen ditu operadoreek beren betebeharrei aurre egiteko izan ditzaketen zailtasun ekonomikoak, itxieraren ondoren, eta aurreikusten du «**administrazioak subsidiarioki jardun beharko duela, bizitza baliagarriaren amaieran zabortegiek dituzten finantza-arazoengatik**»¹⁵³.

Egoera horrek eta zabortegian uzteari buruzko arau-murrizketen ondorioz merkatuaren balioa pixkanaka murrizteak, ezarritako operadoreen iraunkortasuna bultzatzen du, kostu eta arrisku horiek jada barneratu baitituzte, eta **lehendik dauden zabortegiak** handituz bakarrik ahalmen erabilgarria handitzea ere bultzatzen du, instalazio berriak ezartzearen kaltetan.

2.2. Zergak

Kostu operatiboak eta itxi osteko kostuei gehituta, zabortegian uzteagatik zerga sartzeari **oztopo ekonomiko garrantzitsua** da operadore berriak sartzeko, eta, gainera, segurtasun juridikorik eza eragiten du, amortizazio-epe oso luzeak dituzten instalazioetan, hala nola zabortegietan.

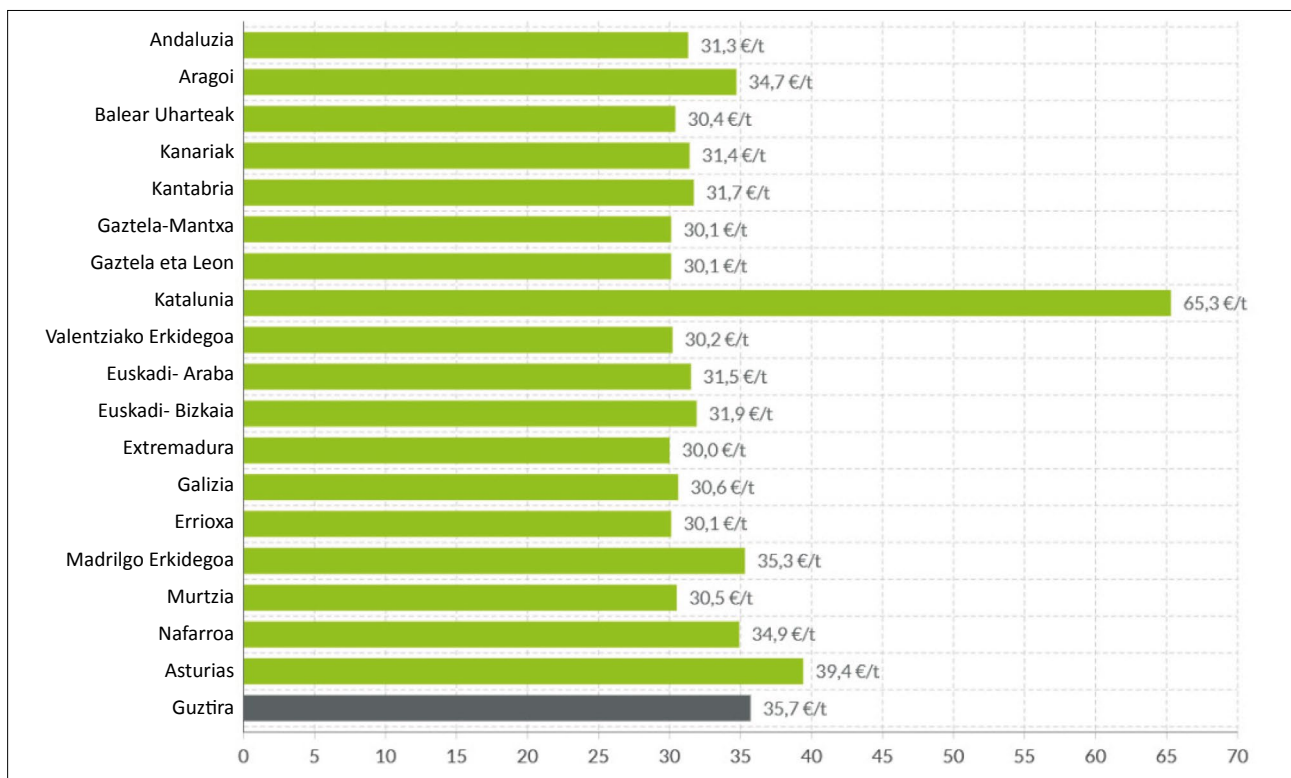
Zabortegian uztea **bultzatzen ez duen zerga** horrek handitu egiten ditu eragiketen kostu aldakorrak, eta **eragin zuzena du** zabortegian utzita ezabatzeko jardueraren **errentagarritasunean**; halaber, zabortegira eramaten diren hondakinen bolumena murrizten laguntzen du pixkanaka.

Beraz, zergaren bidez isurpen-kostua igotzeak merkatuaren erakargarritasun ekonomikoa murrizten du sartu berrientzat, kudeaketa garestitzen delako eta lehiakortasuna zailtzen duelako balorizazio- edo birziklatze-aukeren aurrean.

Gainera, EAEko zabortegetan utzitako hondakinen gaineko **zergaren balizko igoerak** lehiarako desabantaila bat sortuko luke ondoko autonomia-erkidegoetan dauden zabortegetekin alderatuta –autonomia-erkidego horietan ez badira zerga gehigarriak aplikatzen–, eta horrek are gehiago zailduko luke lehiakide berriak sartzea.

Horri dagokionez, jarraian agertzen den irudian –udal-hondakinak uzteari aplikatutako batez besteko tasa haztatuak jasotzen dira, autonomia-erkidego bakoitzeko–, autonomia-erkidego mugakideetakoak ikus daitezke.

1. figura. Udal-hondakinak zabortegetan uzteagatik haztatutako batez besteko motak (2023)

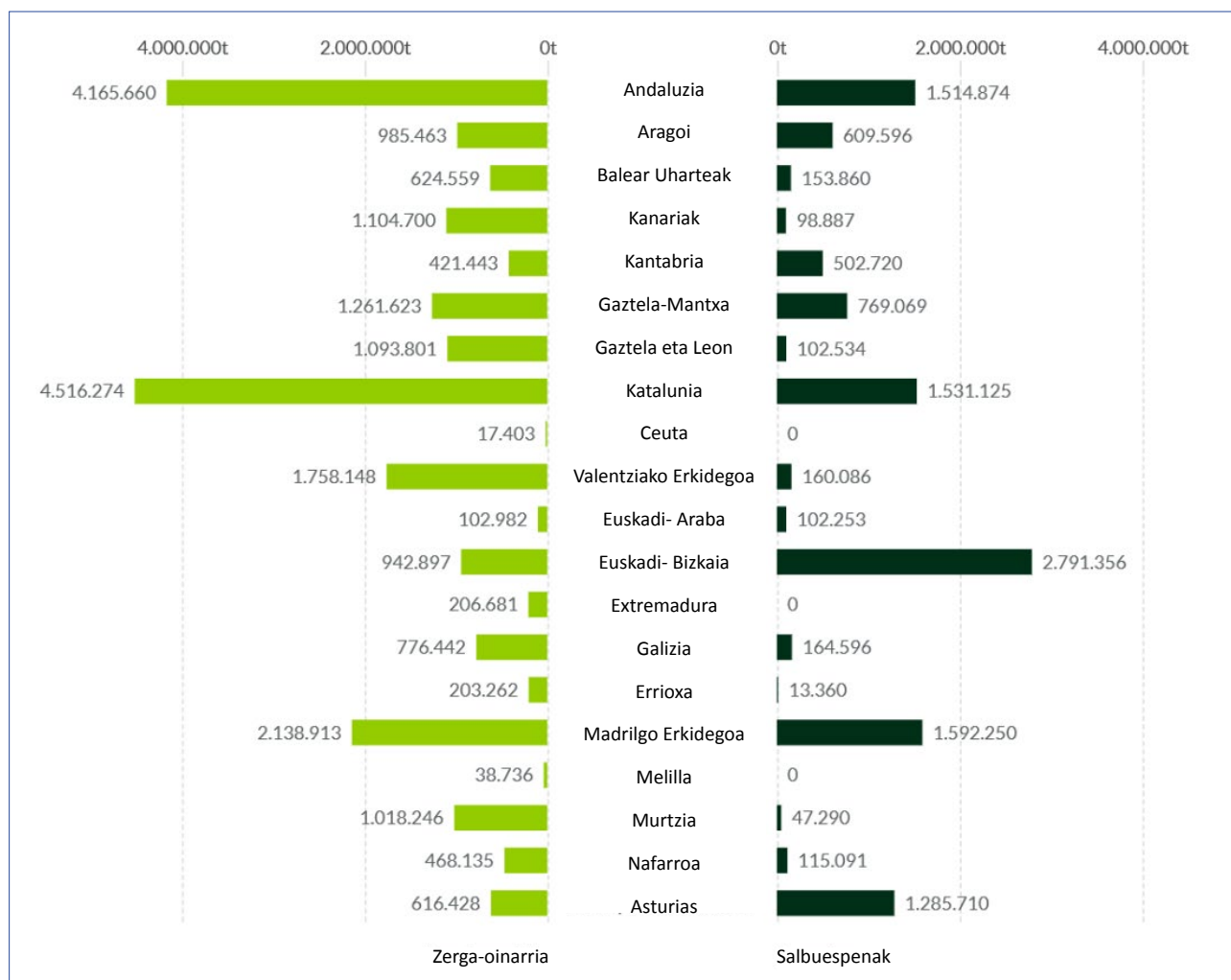
ITURRIA: ENT ENVIRONMENT & MANAGEMENT, ZABORTEGETAN HONDAKINAK UZTEAREN, ERRAUSTEAREN ETA HONDAKINEN BATERAKO ERRAUSKETAREN GAINEKO ZERGAREN APLIKAZIOAREN EBALUAZIOARI BURUZKO AZTERLANA, 2025EKO MAIATZAREN 30EKOA, AEAT, AGÈNCIA DE RESIDUS DE CATALUNYA ETA FORU OGASUNAK AIPATUZ, KOMUNIKAZIO PERTSONALA.

2023an, 515 milioi euro bildu ziren Estatuan –Gipuzkoa sartu gabe, ez baitzuen daturik eman–, hau da, lege-aurreproiektuarekin batera aurkeztu zen arau-eraginaren memorian bildutako diru-bilketaren aurreikuspenaren % 78,7. Zerga-oinarriaren desbideratze orokorra are nabarmenagoa izan zen: aurreikusitakoaren % 35,92¹⁵⁴.

Autonomia erkidegoen artean desberdintasunak sortzen dituen beste elementu bat **salbuespenen** aplikazioa da. Salbuespenak zabalegiak dira, eta horrek mugatu egiten du zergaren aplikazioa, distortsionatu egiten du behar den segurtasuna, eta eragotzi egiten du ingurumen-helburua lortzea. Gainera, salbuespenen aplikazioa desberdina izaten ari da.

11.554.658 tona zergatik salbuetsita geratu ziren; hau da, zergapeko tonen % 51,4a. Horrek esan nahi du zergatik salbuesteko aukera orokorra dela¹⁵⁵.

2. figura. Zerga-oinarriekin konparatutako salbuespenak

ITURRIA: ENT ENVIRONMENT & MANAGEMENT, ZABORTEGIETAN HONDAKINAK UZTEAREN, ERRAUSTEAREN ETA HONDAKINEN BATERAKO ERRAUSKETAREN GAINEKO ZERGAREN APLIKAZIOAREN EBALUAZIOARI BURUZKO AZTERLANA, 2025EKO MAIATZAREN 30EKOA, AEAT, AGÈNCIA DE RESIDUS DE CATALUNYA ETA FORU OGASUNAK AIPATUZ, KOMUNIKAZIO PERTSONALA.

Azkenik, ez da gutxietsi behar zerga autonomiko gehigarriaren zenbatekoaren definiziorik ezak eragindako **ziurgabetasun juridikoa**.

Ziurtasun falta horrek eragin negatiboa izan dezake sektorean interesa duten enpresen plangintza finantzarioan eta estrategikoan, eta, are gehiago, haien inbertsio-erabakiak baldintzatu ditzake, eta baliabideak arau-esparru egonkorragoak eta aurreikusgarriagoak dituzten eremu edo lurraldeetara bidera ditzake.

2.3. Kontzentrazio eta integrazio bertikala

Eskariaren ikuspegitik, hondakinak kudeatzeko zerbitzuen eskatzaile nagusiek -batez ere, sortze-fasean daudenek, hala nola udalerriek- **kudeaketa osoa** kontratatu ohi dute, eta prozesuaren etapa guztiak hartzen dituzte. Horretarako, irtenbide osoa eskaintzen duten hornitzaile fidagarriak bilatzen dituzte, balio-kateko fase guztietako jarduerak integratuz.

Horren ondorioz, sektorean sartzeko oztopo handiak daude hondakinak kudeatzen dituzten enpresa txikientzat, eta, gainera, lizitazioetan parte hartzeko kostuekin batera, hala badagokio, zailtasunak dituzte merkatu kontzentratu eta integratu batean lehiatzeko.

3. Gizarte-oztopoak

Hiriguneen inguruetan zaborteak —eta, oro har, hondakinen tratamenduarekin zerikusia duten instalazioak— jartzeak gizartean sortzen duen **pertzepzio negatiboa** oztopo garrantzitsua da ikuspuntu praktikotik, nahiz eta ez formaletik.

Hala, **herritarren presioak** eragin erabakigarria izan dezake udalen edo foru-aldundien eta autonomia-erkidegoen borondate politikoan, eta, zeharka bada ere, azpiegitura berriak planifikatzeko edo kokatzeko prozesuan eragina izan dezake¹⁵⁶.

Azken batean, **kontrako gizarte-testuinguruak** ingurune oso kaltegarria sor dezake operadore berriak sartzeko, ez soilik izapide-prozeduretan erresistentziarik egon daitekeelako, baita jarduera hori aurkako tokiko ingurune batean egiteak ospea galtzea eragin dezakeelako ere.

VI. ONDORIOAK

LEHENENGOA. Ekonomia zirkularrera bideratutako ingurumen-politikek HEA ezabatzeko merkatu bat sortzen dute, **gero eta estuagoa, erregulazio- eta ekonomia-eskakizun handiagokoa eta bolumen onargarri txikiagokoa** –izan ere, EAErako 2030erako ezarritako helburu-bolumena 2018an sortutako hondakinen % 15ekoa da–.

BIGARRENA. Zabortegetan amaitzen diren hondakinak murrizteko politiken ikuspegiak **mugatu egin dezake inbertsio-interesa, bai eta operadore independenteen edo zabortegetan soilik espezializatutako operadoreen sarrera eta presentzia** ere. Horri esker, hondakin ez-arriskutsuak zabortegetan **utziz** ezabatzeko merkatua sortzen da. Merkatu hori hondakinen kudeaketaren balio-katean sartutako operadoreek osatzen dute, eta zabortegeta itzultze-gaitasun handiagoa duten **beste negozio-lerro** batzuen –hala nola balorizazioaren edo birziklatzearen– mendeko jarduera osagarri gisa ulertzen da.

Gainera, isurketari «kanon» autonomiko bat –lehendik dagoenaz gain– ezartzeari buruzko **ziurgabetasunak kontzentrazio-dinamiken** katalizatzaile gisa joko dezake, edo hondakinak prezioetan lehiakorragoak diren instalazioetara **desbideratzea** eragin dezake, nahiz eta Euskadin ez egon –betiere, EAEk ez badio aurka egiten hondakina ezabatzeko lekualdatzeari, hurbiltasun-printzipioarekin bat ez datorrelako–. Hurbiltasun-printzipioak autosufizientzia eta hondakinen tokiko kudeaketa ziurtatzen ditu, baina, era berean, lehia murriz dezake, erkidegoen arteko lekualdaketak murrizten baititu eta dagokien operadoreen posizioa indartu.

Hori bereziki kontuan hartu behar da, EAERI baitagokio autonomia-erkidegoko **hondakinen plangintza** egitea, eta plangintza horrek autosufizientzia izan behar du helburu. Halaber, **ingurumen-politikak** eskaintzen dituen aukerek, Euskadiren izaera industrial nabarmena dela eta, balio ekonomikoa sor dezakete tokian-tokian.

HIRUGARRENA. Erregulazio-esparrua, inbertsio- eta itxiera-kostu handiak, lurralde-plangintza murriztailea eta gizartearen oposizioa **oztopo garrantzitsuak** dira operadore berriak **sartzeko** eta **dagoen ahalmena hedatzeko**.

LAUGARRENA. Zabortegetan utzita hondakin ez-arriskutsuak ezabatzea bezalako merkatuetan, non bat egiten baitute sarrera-oztopo handiek, operadore-kopuru txiki batek –Bizkaian kontzentrazio espazial handia dutenak eta hondakin-motaren arabera– eta integrazio bertikal handiak, nahitaezkoa da lehia-baldintzak egokiak direla bermatzea, **egitura horrek lehia eraginkorra mugatzen baitu** baita kudeatzaile gutxi batzuen **mendekotasuna handitu** ere.

BOSGARRENA. Bolumenaren araberako hondakin-eskari handiena duten bi tipologietan (EHZ kodeak) izan ezik, zabortegetan arteko **ordezkagarritasuna** hondakin-tipologiaren arabera **baxua** da. Hori dela eta, operadore batzuk monopolio-egoeran edo ia monopolio-egoeran daude.

VII. GOMENDIOAK

LEHENENGOA. Lehia handiagoa sartu eta lagunduko duten jarduerak bultzatzea, lehia hori bermatuz, operadore berrien sarrera bultzatuz eta, horrekin batera, enpresen kontzentrazioa murriztuz.

Jarduerak honako hauetan gauzatu daitezke: (a) zabortegi publikoak kudeatzeko emakida publikoetan prozedura ireki, garden eta lehiakorren bidez, luzaroko luzapenak edo zuzeneko esleipenak saihestuz; (b) operadoreak sartzean, operadore berrientzako ahalmena eskuratzeko formulak bultzatuz, lehendik dauden zabortegietan espazioak azpikontratatzuz edo lagaz, talde handiekiko mendekotasuna murriztuz; eta (c) lankidetzak publiko-pribatuko proiektuetan.

BIGARRENA. Ahalmenaren plangintza malgua egitea, aldian-aldian zabortegiak uzteko beharrak berrikusiz, balorizazioaren eta birziklatzearen benetako bilakaeraren arabera, nagusitasun-posizioak indartzen dituzten ustekabeko defizitak saihesteko. Era berean, lehia-neurriak kontuan hartuko dituen ikuspegi bat izan behar du.

HIRUGARRENA. Hitzarmenak egitea erkidego mugakideekin (Nafarroa, Kantabria, Errioxa, Gaztela eta Leon), larrialdi- edo gehienezko ahalmen-egoerak modu koordinatuan kudeatzeko.

LAUGARRENA. Udalekin eta herritarrekin parte-hartze goiztiarreko mekanismoak garatzea instalazioak handituko edo sortuko dituzten proiektuetarako, eta ingurumen-gardentasuna sustatzea (lixibiatuen, emisioen eta urteko txosten publikoen monitorizazioa) gizartearen onarpena hobetzeko.

BOSGARRENA. Agintari eskudunek aurreikusi dituzten eta erabilgarri dauden kokalekuen berri ematea. Horrekin batera, hirigintza-plangintzako tresnak onartzea, EAerako Hiri Hondakinen Azpiegituren LPS onartuz. Plan hori egiteko, dagokien eragileen parte-hartze ahalik eta zabalena eskatu beharko da.

OHARRAK

- 1 Hondakinei buruzko Legearen 11.1 artikulua.
- 2 MERKATUEN ETA LEHIAREN BATZORDE NAZIONALA, Ontzien hondakinen kudeaketari buruzko azterketa, E/CNMC/004/21, 2024ko uztailaren 9a, 20 or.
- 3 Edo ekoizpenari eta kontsumoari buruzko erabakiak hartzeko unean kontuan hartu ez ziren eta beste eragile batzuegan eragina duten kontrako ondorioak agertzea.
- 4 Ikus STIGLITZ, J.E. eta ROSENGARD, J.K., La economía del sector público, 2016, Bosch, non kapitulu bat eskaintzen baitiete kanpo-eraginei eta ingurumenari.
- 5 Hondakinei buruzko Legearen 2 al) artikulua. Hondakinei buruzko Legearen azken xedapenetako hamaikagarrenean ezarritakoaren arabera, ingurumena babesteko oinarritzko legedia da, autonomia-erkidegoek babes-arau gehigarriak ezartzeko dituzten ahalmenei kalterik egin gabe.
- 6 Hondakinei buruzko Legearen 2 ab) artikulua.
- 7 Hondakinei buruzko Legearen 2 ñ) artikulua.
- 8 MLBNren ebazpena, 2015eko urtarrilaren 8koa, S/0429/12 espedientea - Hondakinak.
- 9 MLBNk, bere aldetik, ontzi hondakinen kudeaketa aztertu du ikerketa batean. Ikus MERKATUEN ETA LEHIAREN BATZORDE NAZIONALA, Ontzien hondakinen kudeaketari buruzko azterlana, E/CNMC/004/21, 2024ko uztailaren 9a.
- 10 Euskadiko Hondakinak Prebenitzeko eta Kudeatzeko 2030eko Planak (Euskadiko HPKP 2030) adierazten du 2018an hondakin arriskutsuen % 6,3k edo eraikuntza- eta eraipen-hondakinen % 24,2k zabortegia zutela azken helmuga, baina kopuru hori % 44,2raino igotzen zela hondakin ez-arriskutsuen kasuan, nahiz eta 2030erako % 15era murriztea lortu nahi den. Ikus EKONOMIAREN GARAPEN, JASANGARRITASUN ETA INGURUMEN SAILA, Euskadiko Hondakinen Prebentzio eta Kudeaketa Plana 2030, 5. zirriborroa, 2021eko maiatza.
- 2018-2022 epean, Euskadik % 49 murriztu du zabortegira bidaltzen den hondakin ez-arriskutsuen kopurua –balorizazio-instalazio berriei eta antzeko neurriei esker–, eta % 22-23 ingurukoa izan da zifra. Ikus EUSKO JAURLARITZA, 5 urtean, Euskadik erdira murriztu du hondakin ez-arriskutsuen isurketa, 2023ko azaroaren 23an.
- 11 Zabortegian uzteari buruzko EDko 2 i) artikulua.
- 12 Hondakin geldoak dira «eraldaketa fisiko, kimiko edo biologiko nabarmenik izaten ez duten hondakin ez-iraunkorrak. Hondakin geldoak ez dira disolbagarriak, ez erregaiak, ez biodegradagarriak; ez dute erreakzionatzen ukitzen dituzten materialekin, ez fisikoki, ez kimikoki, ez beste inola, eta ez diete negatiboki eragiten kontaktuan jartzen diren beste materiei, eta, ondorioz, ingurumena kutsatu edo giza osasuna kaltetu dezakete» [zabortegian uzteari buruzko EDko 2 a) artikulua].
- 13 Hala ere, komeni denean, hondakin geldoak ere aipatuko dira azterketan, batzuetan hondakin ez-arriskutsuen zabortegi batera isurtzen baitira.
- 14 EBFiren 191.1 artikulua. Europako Parlamentuari eta EBko Kontseiluari dagokie, legegintzako prozedura arruntaren arabera, EBk helburu horiek lortzeko egin beharreko ekintzak erabakitzea (EBFiko 192.1 artikulua).
- 15 Euskal Herriaren Autonomia Estatutuaren 11.1 a) artikulua.
- 16 ETELen 17.1 artikulua, 8. eta 9. paragrafoak, eta TAOLen 25.2 a) eta b) artikulua.
- 17 Hondakinei buruzko esparru-direktiba, 31. atala eta 4. artikulua kontuan hartuta. Hondakinen hierarkiak hondakinak kudeatzeko aukerak iraunkortasunaren arabera sailkatzen ditu, eta lehentasuna ematen dio hondakinen sorrera prebenitzeari; ondoren, birziklatzeari, balorazio energetikoari eta, azkenik, ezabatzeari (adibidez, zabortegietan uztea). Ikus, halaber, EUROPAKO BATZORDEA, Batzordearen txostena Europako Parlamentuari, Kontseiluari, Europako Ekonomia eta Gizarte Komiteari eta Eskualdeetako Komiteari, EBko hondakinen arloko legeriaren aplikazioari buruzkoa, barnean dela hiri-hondakinak berrerabiltzeko/birziklatzeko prestatzeko 2020rako helburua ez betetzeko arriskuan dauden estatu kideentzako alerta goiztiarreko txostena, COM (2018), 656 azkena, Brusela, irailaren 24ko 24, 3 or.
- 18 Hondakinei buruzko Legearen zioen azalpena.
- 19 EUROPAKO BATZORDEA, Batzordearen komunikazioa Europako Parlamentuari, Kontseiluari, Europako Ekonomia eta Gizarte Komiteari eta Eskualdeetako Komiteari - Zirkulua ixtea: ekonomia zirkularraren arloko ekintza-plana, COM (2015) 614 azkena, Brusela, 2015eko abenduaren 2a.
- 20 Kontseiluaren 2016/1841 (EB) Erabakia, 2016ko urriaren 5koa, Klima Aldaketari buruzko Nazio Batuen Esparru Konbentzioaren bidez onartutako Parisko Akordioa Europar Batasunaren izenean egiteari buruzkoa.
- 21 EUROPAKO BATZORDEA, EBk akordio bat lortu du erantzun global bati buruz, tenperatura-igoera 1,5°C-ra mugatzeko helburuari eusteko. Belém, 2025eko azaroak 22.
- 22 EUROPAKO BATZORDEA, Batzordearen komunikazioa Europako Parlamentuari, Kontseiluari, Europako Ekonomia eta Gizarte Lantaldeari eta Eskualdeen Lantaldeari - Europako Itun Berdea, COM (2019) 640 azkena, Brusela, 2019ko abenduaren 11.

- 23 EUOPAKO BATZORDEA, Batzordearen komunikazioa Europako Parlamentuari, Kontseiluari, Europako Ekonomia eta Gizarte Lantaldeari eta Eskualdeen Lantaldeari - Ekonomia zirkularerako ekintza-plan berria, Europa garbiago eta lehiakorrago baten alde, COM (2020) 98 azkena, Brusela, 2020ko martxoaren 11.
- 24 Ekonomia zirkularerako Ekintza Plan Berriaren 6.2. zeharkako ekimena.
- 25 Ekonomia zirkularerako Ekintza Plan Berriaren 2.1. zeharkako ekimena.
- 26 Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2024ko apirilaren 11ko 2024/1157 (EB) Erregelamenduak Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2006ko ekainaren 14ko 1013/2006 (EE) Erregelamendua ordeztu du. Hondakinak lekualdatzeari buruzko Erregelamendu berria indarrean sartu zen (Hondakinak lekualdatzeari buruzko Araudiaren 86.1 artikulua).
- 27 Hondakinak lekualdatzeari buruzko Erregelamenduaren 86.2 artikulua.
- 28 Kontuan izanik Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2018ko maiatzaren 30eko 2018/851 (EB) Zuzentarauaren 1. puntua.
- 29 Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2018ko maiatzaren 30eko (EB) 2018/850 Zuzentarauak aldatua. Ondoren, Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2024ko apirilaren 24ko 2024/1785 (EB) Zuzentarauak aldatu du.
- 30 2018/851 (EB) Zuzentarauak aldatua. Ondoren, Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2023ko uztailaren 12ko 2023/1542 (EB) Erregelamenduak aldatu du, pilei, bateriei eta horien hondakinei buruzkoa eta 2008/98/EE Zuzentaraua eta 2019/1020 (EB) Erregelamendua aldatzen dituena eta 2006/66/EE Zuzentaraua indargabetzen duena; eta Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2025eko irailaren 25eko 2025/1982 (EB) Zuzentarauak ere bai.
- 31 Hondakinei buruzko esparru-direktibaren 28. artikulutik 30.era bitartekoak.
- 32 Hondakinei buruzko esparru-direktibaren 16. artikulua.
- 33 Kontseiluaren 2003/33 (EE) Erabakiak zabortegi-mota guztietan hondakinak onartzeko irizpide espezifikoak zehazten ditu.
- 34 EUOPAKO BATZORDEA, Waste Framework Directive: The law is the legal framework for waste prevention and management in the EU, 2026ko otsailaren 17.
- 35 2018an, EBn sortutako udal-hondakin guztien % 24 zabortegietara eraman ziren. Ikus EUOPAKO BATZORDEA, Landfill waste: EU rules aim to minimise the amount of waste sent to landfills, 2026ko otsailaren 17.
- 36 2018/851 (EB) Zuzentarauaren 14. puntua. Halaber, EHHak barne har dezake hondakinak prebenitzen laguntzeko eta berrerabili eta birziklatu ahal izateko antolaketa-erantzukizuna eta erantzukizuna.
- 37 Europako Batzordearen 2019/1885 (EB) Exekuzio Erabakia, 2019ko azaroaren 6koa, Kontseiluaren 1999/31/EE Zuzentarauaren araberako udal-hondakinen isurketari buruzko datuen kalkulua, egiaztapen eta komunikazioari buruzko arauak ezartzen dituena eta Europako Batzordearen 2000/738/EE Erabakia indargabetzen duena.
- 38 (EB) 2018/850 Zuzentarauaren 10. puntua.
- 39 EBJA, 2014ko urriaren 15ekoa, C 323/13 auzia - Europako Batzordea Italiako Errepublikaren aurka [ECLI:EU:C:2014:2290].
- 40 2018/850 (EB) Zuzentarauaren 2. puntua.
- 41 EUOPAKO BATZORDEA, Batzordearen komunikazioa Europako Parlamentuari, Kontseiluari, Europako Ekonomia eta Gizarte Lantaldeari eta Eskualdeen Lantaldeari - Guztiontzako planeta osasuntsu baterako bidea. EBko Ekintza Plana: «Airearen, uraren eta lurzoruen zero kutsadura», COM (2021) 400 azkena, Brusela, 2021eko maiatzaren 12a.
- 42 Aintzat harturik Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2024ko apirilaren 24ko 2024/1785 (EB) Zuzentarauaren 4. puntua, zeinaren bidez aldatzen baitira Industria-emisioei buruzko Zuzentaraua eta Zabortegiei buruzko Zuzentaraua.
- 43 EUOPAKO BATZORDEA, Martxoko arau-hausteen prozedura sorta: erabaki nagusiak Espainiarentzat, Brusela, 2024ko martxoaren 13a.
- 44 2025/1892 (EB) Zuzentaraua, Europako Parlamentuarena eta Kontseiluarena, 2025eko irailaren 10ekoa, hondakinei buruzko esparru-zuzentaraua aldatzen duena.
- 45 2025/1892 (EB) Zuzentarauren 59. puntua.
- 46 Autonomia-erkidegoek babes-arau gehigarriak ezartzeko dituzten ahalmenei kalterik egin gabe.
- 47 Hondakinei buruzko Legearen hitzaurrea.
- 48 Ebazpena, 2025eko abenduaren 22koa, Ingurumen Kalitate eta Ebaluazioko Zuzendaritza Nagusiarena, Ministro Kontseiluaren 2025eko abenduaren 16ko Erabakia argitaratzen duena; zeinaren bidez, Hondakinak Kudeatzeko Estatuko Esparru Plana (PEMAR) 2025-2035 onartzen da.
- 49 Hondakinei buruzko Legearen 93.2 artikulua.
- 50 Hondakinei buruzko Legetik eta lege hori garatzeko arauetatik eratorritako jakinarazpenak eta baimenak autonomia-erkidegoetako erregistroetan inskribatzen dira, eta, ondoren, informazio hori HEKEn txertatzen da, zeina bakarria baita lurralde osoan (Hondakinei buruzko Legearen 63.1 artikulua).
- 51 Hondakinei buruzko Legea indarrean sartu aurretik onartu bazen ere, lege-testuan xedatutakoaren aurka ez dagoen, kontraesanean dagoen edo harekin bateraezina den neurrian, zabortegian uzteari buruzko EDko xedapenak erabat aplikagarriak dira oraindik ere (Hondakinei buruzko Legearen lehen xedapen indargabetzailea).
- 52 Biltegi independenteak baditu, zabortegiak kategoria bat baino gehiago izan dezake (zabortegian uzteko EDko 5. artikulua).

- 53 Lixibiatua da utzitako hondakinen bidez perkolatzen den eta zabortegian isurtzen den edo zabortegian dagoen likido oro [zabortegian uzteko EDko 2 l) artikulua].
- 54 Zabortegian uzteko EDren II. eranskina.
- 55 Ezaugarri horien artean lixibiagarritasuna dago.
- 56 Zerrenda hori Europako Batzordearen 2000ko maiatzaren 3ko 2000/532 (EE) Erabakian ezarri zen.
- 57 Identifikazio-agiriak hondakina lekualdatzen den bitartean harekin batera eramaten du, eta aukera ematen du uneoro jakiteko hondakin-mota, haren jatorria eta helmuga, lekualdaketa operadorea, garraiolariaren datuak eta hondakinen mugimenduari lotutako beste edozein zirkunstantzia.
- 58 Hondakinei buruzko Informazio Sistema. Besteak beste, Hondakinei buruzko Legearen 39. artikuluko hondakinen ekoizpen eta kudeaketa erregistroa, kudeatzaileen urteko memoriak eta lekualdatze-biltegia barne hartzen ditu, eta informazioa grabatzeko, baliozkotzeko eta elektronikoki trukatzeko aukera ematen du, baita lekualdatze-prozedurari buruzko dokumentuak ere [hondakinak lekualdatzeari buruzko EDren 2 j) artikulua].
- 59 Hondakinak lekuz aldatzeko EDko 3.2 a) artikulua.
- 60 Euskadiko ekonomia zirkularren estrategia 2030, 15 or.
- 61 Euskadiko ekonomia zirkularren estrategia 2030, 34 or.
- 62 Euskadiko ekonomia zirkularren estrategia 2030, 37 or.
- 63 EAEko ingurumen-organoaren idatzizko ebazpena da IBB, eta, horren bidez, Euskadiko Ingurumen Administrazioari buruzko Legearen I.A eranskinean zehaztutako jardueraren edo instalazioaren zati bat edo jarduera osoa ustiatu daiteke [Euskadiko Ingurumen Administrazioari buruzko Legearen 2.1 b) artikulua].
- 64 Euskadiko ekonomia zirkularren estrategia 2030, 63 or.
- 65 Euskadiko HPKP 2030, 23 or.
- 66 2020ko otsailaren 6an, luizi bat gertatu zen Zaldibarren dagoen hondakin ez-arriskutsuen zabortegian (Verter Recycling, S.A.-ren titulartasuneko). Horren ondorioz, zabortegi hori erabat desgaitu zen hondakinak onartzeko, eta, hala, hondakin ez-arriskutsuak gordetzeko gaitasuna 500.000 t/urte murriztu zen. Iku Agindua, 2020ko martxoaren 4koa, Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitzako sailburuarena, Verter Recycling 2002, S.L.ren titulartasuneko hondakin ez-arriskutsuen zabortegian gertatutako gorabehera larriaren ondorioz Euskal Autonomia Erkidegoko hondakin ez-arriskutsuen kudeatzaile eta ekoizle batzuei aldi baterako premiazko neurriak ezartzen dizkiena, Zaldibarko udalerrian (Bizkaia).
- 67 Euskadiko HPKP 2030, 43 eta 60 or.
- 68 Ez da baimenik emango hondakinak zabortegian utzita ezabatzeko, Euskadiko 2030eko HPKPren helburuak betetzeko ezarritako beharretatik harago.
- 69 Este texto legal ha venido a sustituir a la [Ley 3/1998, de 27 de febrero](#), General de Protección del Medio Ambiente del País Vasco, que era el texto vigente en el momento en que se aprobaron distintos textos –tanto programáticos como normativos–.
- 70 EAEko ingurumen-organoaren idatzizko ebazpena da IBBak, eta, horren bidez, Euskadiko Ingurumen Administrazioari buruzko Legearen I.B eranskinean [Euskadiko Ingurumen Administrazioari buruzko Legearen 2.1.c) artikulua] jasotako jarduera edo instalazio baten osotasuna edo zati bat ustiatzea baimentzen da.
- 71 EAEko Ingurumen Administrazioari buruzko Legearen I.B eranskinarekin bat etorritik, hondakin ez-arriskutsuak tratatzeko baimena behar duten jarduera edo instalazioek ingurumen-baimen bakarra beharko dute, eranskinaren 2. atalean adierazten direnak izan ezik, horien artean ez baitaude hondakin ez-arriskutsuen zabortegiko instalazioak.
- 72 Euskadiko Ingurumen Administrazioari buruzko Legearen 31.2 eta 32.2 artikulua.
- 73 Erregelamendu-arau honetako xedapenek indarrean jarraituko dute Euskadiko Ingurumen Administrazioari buruzko Legearen aurka ez doan heinean. Halaber, EAEk babes-arau gehigarriak izateko duen eskumena baliatuz eman zen, eta, oinarritzko araudia den aldetik, zabortegian uzteko EDa aplikatu behar da.
- 74 Euskadiko Datu Espazialen Azpiegiturako erreferentziako geoataria.
- 75 GEOEUSKADI, Lurzorua kutsa dezaketen jarduerak edo instalazioak dituzten edo izan dituzten lurzoruen inbentarioa, 2010eko urriaren 19a (eguneratua: 2023ko irailaren 29a). Lurzoruen inbentarioa lurzorua poluzioari buruzko legeak ezarritako lurzoru-politikaren tresna bat da.
- 76 Lurzorua poluzioari buruzko Dekretuaren azalpen-zatia.
- 77 LAGen 17. artikulua.
- 78 LAGen 18. artikulua.
- 79 LAGen 3.2 artikulua.

- 80 Zehazki, bost erabilera orokorren artean sartzen diren espazioak dira. Zehazki, ikus LAGen 2.c.4.f jarraibidea: «Hondakin solidoak tratatzeko zabortegei eta espazioak: hiriko edo industriako obra-hondakin eta hondakin solidoak tratatzeko lekuak, obra zibiletik (soberakinen deposituak) eta eskonbrotegetatik datozen harri eta lurren betelanak».
- EAEko lurzoru hiritarrezinako antolamendu-kategoriak kontuan hartuta, babes bereziko kategorietan, larre menditarretan eta azaleko urak babesteko kategorietan, zabortegeiak eta hondakin-biltegiak erabiltzea debekatzen da (LAGetako 2.d.1.d, 2.d.5.d eta 2.d.6.d jarraibideak); ingurumena hobetzekoetan, baso-larreetan, nekazaritza-abeltzaintzan eta landazabalean, jarduera onargarritzat jotzen da (LAGetako 2.d.2.c, 2.d.c eta 2.c jarraibideak).
- 81 Gipuzkoak 2009an onartu zuen Hiri Hondakinen Azpiegituren Lurralde Plan Sektoriala (uztailaren 21eko 24/2009 Foru Dekretua), eta Lurralde Plan Sektorialaren aldaketa behin betiko onartzen duen apirilaren 10eko 9/2018 Foru Dekretuak aldatu du.
- 82 LAGen 1.b.5.b jarraibidea.
- 83 Araban, 20/2023 Foru Araua, azaroaren 15koa, zabortegetan hondakinak utzi, erraustu eta batera errausteari buruzkoa; Bizkaian, 7/2023 Foru Araua, azaroaren 22koa, hondakinak zabortegetan utzi, erraustu eta batera errausteari buruzkoa; eta, Gipuzkoan, 2/2023 Foru Dekretu Arauemailea, maiatzaren 9koa, hondakinak errausteari, zabortegetan uzteari eta zabortegetan uzteari buruzkoa.
- 84 Gehikuntza hori lurralde erkidean ulean-ulean indarrean dauden mugen eta baldintzen barruan egin beharko da. Ikus Ekonomia Itunaren 34 quater artikulua.
- 85 Giza osasuna eta ingurumena babesteko zuhurtasun-printzipioa, bizi-zikloaren ikuspegiaren eta klima-aldaketa arintzearen printzipioa, zirkularitate-printzipioa, eragile guztien erantzukidetasun-printzipioak, gardentasun- eta partaidetza-printzipioa, iraunkortasun-printzipioak, merkatu berdea sustatzeko eta enplegua sortzeko printzipioak, kudeaketa eraginkorren printzipioa.
- 86 Hondakinei buruzko Legearen 9. artikulua eta hondakinei buruzko Esparru Zuzentarauaren 16. artikulua.
- 87 Hondakinak lekuz aldatzeko EDko 9.2 b) artikulua.
- 88 STS 1447/2021, abenduaren 9koa [ECLI:ES:TS:2021:4631].
- 89 Hondakinei buruzko Legearen 8. artikulua eta hondakinei buruzko Esparru Zuzentarauaren 4. artikulua.
- 90 GOI MAILAKO INGURUMEN INSTITUTUA, Hondakinik onena sortzen ez dena da, 2013ko abuztuaren 21a.
- 91 Hondakinei buruzko Legearen 11. artikulua eta hondakinei buruzko Esparru Zuzentarauaren 14. artikulua.
- 92 Aldez aurreko tratamendua: «Hondakinak zabortegeian utzita ezabatu aurretik prozesu fisiko, termiko, kimiko edo biologikoak, sailkapena barne, jasaten dituztenak. Prozesu horiek hondakinen ezaugarriak aldatzen dituzte, bolumena edo arriskugarritasuna murrizteko, manipulazioa errazteko edo balorizazio-ahalmena handitzeko» [zabortegeian uzteko EDren 2.ñ) artikulua].
- 93 Hondakinei buruzko Legearen 93.1 a) artikulua. Hondakinek % 75etik gorako hondakin geldoak badituzte, hondakin geldoaren zatiak 1,5 euro/t ko edo 3 euro/t ko zerga-tasa izango du.
- 94 Euskadiko HPKP 2030, or. 108. Hain zuzen ere, finantzaketari, diru-laguntzari eta zerga-sistema berdeari buruzko lan-ildoan, hondakinak isurtzeko eta errausteko zergak 4. ekintza giltzarri gisa identifikatzen dira (Euskadiko HPKP 2030, or. 157).
- 95 EUSKO JAURLARITZA, Eusko Jaurlaritzak hondakinen isurketa minimizatzeko eta instalazioen autosufizientzia bermatzeko ibilbide-orria aurkeztu du 2024rako, 2022ko azaroaren 16.
- 96 Lehia-agintaritzek enpresen lehia-presioak sistematikoki zehazteko erabiltzen duten tresna da merkatuaren definizioa. Lehia babesteko arauak aplikatzeko (lehiaren aurkako jokabideak) eta enpresak kontzentratzeko eragiketak kontrolatzeko erabiltzen da.
- 97 EUROPAKO BATZORDEA, Lehiaren arloko Batasunaren araudiaren ondoretarako erreferentziako merkatuaren definizioari buruzko komunikazioa, C/2024/1645, 2024ko otsailaren 22a.
- 98 Horri dagokionez, gogorarazi nahi da izaera orokorreko txosten honen abiapuntua ez direla kasuz kasu lehiaren aurkako jokabide baten edo kontzentrazio-operazio baten azterketa espezifikoak gidatzen duten premisak, eta, beraz, haren ondorioak ez direla nahitaez kasu espezifiko horietan aplikatzekoak.
- 99 EUROPAKO BATZORDEA, Erreferentziako merkatuaren definizioa, 2026ko otsailaren 25a.
- 100 Hondakinei buruzko Legearen 2.a) artikulua.
- 101 Hiri-hondakin solidoak partikularrek beren etxeetan edo saltoki txikietan sortzen dituzten hondakinak dira. Hondakin horien kudeaketa tokiko erakundeen esku uzten da, eta horiek operadore pribatuarekin kontratatatu ohi dute.
- 102 Industria-hondakinak dira «jarduera nagusiaren ondorioz industria-jarduerak sortutako ekoizpen-, fabrikazio-, eraldaketa-, erabilera-, kontsumo-, garbiketa- edo mantentze-prozesuetatik sortutakoak» [Hondakinei buruzko Legearen 2. au) artikulua]. Hiri-hondakin solidoen kudeaketa horiek sortzen dituen bezero pribatuaren eta hondakinak kudeatzen dituen enpresaren artean kontratatzen da.
- 103 Hondakinen arriskugarritasuna gizakien osasunerako edo ingurumenerako arriskuak diren ezaugarri jakin batzuen presentziak zehazten du. Arriskugarritasun-ezaugarri horiek hiru talde handitan sailka daitezke: arrisku fisikoak, osasunerako arriskuak eta ingurumenerako arriskuak. Ikus Europako Batzordearen 1357/2014 (EB) Erregelamenduak 15 arriskugarritasun-ezaugarri (Hazardous Properties) definitzen ditu, hondakinak arriskutsutzat kalifikatzea ahalbidetzen dutenak.

- 104 Europako Batzordeak adierazi duenez, hondakin arriskutsuak kudeatzeko zerbitzua hondakin ez-arriskutsuak kudeatzeko zerbitzutik bereizitako merkatua da, batez ere, konposizio kimiko toxikoagatik. Izan ere, tratamendu-enpresek tanga-, birziklatze- eta instalazio-teknologia eta -baliabideak guztiz desberdinak erabili behar izaten dituzte, eta kostuak nabarmen handiagoak dira. Europako Batzordearen Ebazpena, 1996ko abenduaren 20koa, IV/M.868 espedientea - GKN / BRAMBLES / MABEG.
- 105 Hondakinei buruzko Legearen 2. artikulua aň.
- 106 Ikus, horri buruz, TRANTSIZIO EKOLOGIKORAKO ETA ERRONKA DEMOGRAFIKORAKO MINISTERIOA, Hondakinak sailkatzeko gida teknikoa, 2021eko azaroa.
- 107 Euskadiko ekonomia zirkularren estrategia 2030, 86 or.
- 108 MLBNren ebazpena, 2015eko urtarrilaren 8koa, S/0429/12 espedientea - Hondakinak;
- 109 Balorizazioa da «hondakina beste material batzuk ordezkatzera helburu erabilgarri baterako erabiltzea dakarren edozein eragiketa, bestela eginkizun jakin bat betetzeko erabiliko zirenak, edo hondakina instalazioan edo, oro har, ekonomian funtzio hori betetzeko prestatuta egotea» [Hondakinei buruzko Legearen 2. artikulua bb)].
- Substantzia toxikoak desagerrarazteko tratamendua izan daiteke. Hala, balorizazioa izan daiteke materiala, berreskuratzea (birziklatzea), zabortegian hondakinak deskonposatzean sortutako biogasaren errekuntza bidezko energetikoa edo hondakin solidotik eratorritako erre- gaia (aldeztatik horretarako prestatutako instalazio batean egokitzea eskatzen du), edo biologikoa (konpostajea).
- 110 Errausketa bidez edo zabortegian utzita.
- 111 MLBNren ebazpena, 2015eko urtarrilaren 8koa, S/0429/12 espedientea - Hondakinak.
- 112 LEHIAREN DEFENTSARAKO ARAGOIKO AUZITEGIA, Villamayor de Gállego udalerrian hondakinak biltzeko zerbitzua kudeatzeko modua aldatzeko proposamenari buruzko txostena, INF/03/2021, 2022ko otsailaren 3a, 26 or.
- 113 ERANTZUKIZUN FISKALEKO AGINTARITZA INDEPENDENTEA, Udal hondakinen kudeaketari buruzko azterlana, 2023ko ekaina.
- 114 Europako Batzordearen Ebazpena, 1992ko abenduaren 21ekoa, IV/M.283 gaia - Waste Management International plc./S.A.E., 17-25 paragrafoak:«As a result of these legal constraints, high transport costs and liability for any mishap involving even non-hazardous waste, there is an overriding preference for the local treatment and disposal of waste in order to minimise its movement on the part of all parties involved. [...] The national or local character of the market is further demonstrated by significant price differences between the Member States. The average price for recycling a ton of waste in Germany is FF 474 while in France it is only FF 102. [...] It is clear from the above that the relevant geographic market is no more than national in size, and may in fact be regional or local in nature [...]».
- 115 Europako Batzordearen Ebazpena, 2007ko apirilaren 3koa, M.4576 gaia - AVR/Van Gansewinkel, 18 paragrafoa eta Europako Batzordearen Ebazpena, 1993ko martxoaren 19koa, M.295 gaia - RPC/SCORI, 19 paragrafoa.
- 116 Europako Batzordearen Ebazpena, 2021eko abenduaren 14koa, M.9969 gaia - Veolia/Suez, 908 paragrafoa.
- 117 EUROPAKO BATZORDEA, Competition merger brief, I/2023, maiatza, 7 or., europako Batzordearen 2021eko abenduaren 14ko ebazpenari buruzkoa, M.9969 espedientea - Veolia/Suez.
- 118 Hondakinei buruzko Legearen 2 I) artikulua. Hondakinei buruzko Legearen III. eranskinean ezabatze-eragiketen zerrenda bat dago, zehatza ez dena.
- 119 Zabortegian uzteari buruzko EDko 2 i) artikulua. Ez dira zabortegizat hartuko «hondakinak balorizatu, tratatu edo deuseztatzen diren beste instalazio batzuetara garraiatzeko deskargatzen eta egokitzen diren instalazioak».
- 120 Zabortegian uzteari buruzko EDren 2. artikulua, p) eta r) letrak.
- 121 Zabortegian uzteko EDko 5. artikulua.
- 122 Zabortegian uzteari buruzko EDren 7.4 artikulua.
- 123 Hondakin-kudeatzailea: baimen edo komunikazio bidez erregistratutako pertsona fisiko edo juridikoa, publikoa edo pribatua, hondakin-kudeaketa osatzen duen edozein eragiketa egiten duena, ekoizlea izan edo ez [Hondakinei buruzko Legearen 2 ñ) artikulua].
- 124 Eragilea: hirugarrenen eskariz hondakinak balorizatzeko edo ezabatzeko agindua ematen duen pertsona fisiko edo juridikoa, hondakinen jabetza fisikoa hartzen ez dutenak barne [Hondakinei buruzko Legearen 2 c) artikulua].
- 125 Presentzia pribatuaren nagusitasun hori bereizgarria da hondakinaren balio-katearen aurreko faseetako eragiketetan ere.
- 126 Hala nola «D01 - Lurzoruaren gaineko edo haren barneko biltegia», «D02 - Tratamendua lurlean», «D04 - Azaleko urtegia», «D1001 - Errausketa lurlean», «D12 - Biltegitratze iraunkorra» eta «D15 - Zain dagoen biltegitratzea».
- 127 Gipuzkoan, hondakinen azken ezabaketa batez ere Gipuzkoako Ingurumen Gunea erraustegiaren bidez bideratzen da, EKONDAKIN elkarteak kudeatua 2020ko abenduaren 10etik. Ikus, EL DIARIO VASCO, Erraustegiak 5 urte bete ditu: Gipuzkoar bakoitzak, batez beste, tona bat zabor bidali du erraustegira, 2025eko abenduaren 21ean.
- 128 Udal-hondakinak kudeatzeko zerbitzu asko operadore pribatuek ematen dituzte, bai bilketa-fasean, bai ondorengo tratamendu-fasean. Ikus, ERANTZUKIZUN FISKALEKO AGINTARITZA INDEPENDENTEA, Udal hondakinen kudeaketari buruzko azterlana, 2023ko ekaina.

- 129 Herfindhal-Hirschman Indizea(HHI) munduko kontzentrazio-maila neurtzen duen adierazlea da, bai merkatuko lehiakide-kopurua, bai merkatuan duten parte-hartze erlatiboa kontuan hartuta. HHIk proportzionalki pisu handiagoa ematen die enpresa handien merkatu kuotei.
- Bere balioak zero (merkatu atomizatua) eta 10.000 (monopolio hutsa) artean daude. Lehia horizontaleko arazorik ez da izaten, sortzen den merkatuak 1.000 baino HHI txikiagoa bada. HHI 1.000 eta 2.000 artean kokatzen bada, kontzentrazio ertaina dakar; eta, 2.000 baino handiagoa bada, altua (muga horiek alda daitezke; horrela, AEBko Justizia Sailak 1.800ean kokatzen du baliorik handiena, ikus AEBko JUSTIZIA SAILA, Merger Guidelines, 2023ko abenduaren 18a).
- 130 Cn, operadore baten, 2, 3, 4 eta 5 lehen operadoreen merkatu-kuotaren batura gisa kalkulatu.
- 131 IHOBE, Euskadiko ingurumen-egoera 2024, 2025eko martxoaren 14a.
- 132 [HPKP de Euskadi 2030](#).
- 133 Euskadiko ekonomia zirkularraren estrategia 2030, 86 or.
- 134 Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Kontseiluaren 5/25 Irizpena, 2025eko uztailaren 21ekoa, EAEko hondakinen balorizazio energetikotik datozen zepak balorizatzeko jarduerari aplikatu beharreko araubide juridikoa ezartzen duen dekretu-proiektuari buruzkoa, ondoren bigarren mailako agregakin gisa erabiltzeko. Ikus, halaber, araugintza-ekimen berari buruzko aurretiazko kontsulta publikoa.
- 135 Euskadiko HPKP 2030, 11. taula - Tratamendu-gaitasunaren Euskadiko nahikotasunaren laburpena. Lehendik dagoen tratamendu-ahalmena nahikoa izango litzateke planifikatutako helburuak betetzen badira eta instalazio publiko jakin batzuk egokitzen badira.
- 136 Aterki Legearen 5. artikulua, zerbitzuen zuzentaraua barne-zuzenbidean partzialki txertatu zuena.
- 137 Aterki Legearen 8. eta 11. artikulua.
- 138 MLBN, Arku elektrikoko labearen galdaketa-zepak, agregakin siderurgiko gisa erabiltzeko tratatuak, hondakin izateari noiz uzten dioten zehazteko irizpideak ezartzen dituen agindu-proiektuari buruzko txostena, Ekonomia zirkular baterako hondakinei eta lurzoru kutsatuei buruzko apirilaren 8ko 7/2022 Legearen arabera, IPN/CNMC/031/25, 2025eko urriaren 28a.
- 139 LEA/AVCK, araugintza-ekimen bat aztertzean, ondorioztatu ahal izan zuen ez zela inolako hesi gehigarririk ezartzen lege ezarritakoez gain —azken horiek, gainera, osasun publikoko eta ingurumena babesteko arrazoiek babesten zituzten—. Ikus, LEHIAREN EUSKAL KONTSEILUA, Euskal Autonomia Erkidegoko hondakinen balorizazio energetikotik datozen zepak balorizatzeko jarduerari aplikatu beharreko araubide juridikoa ezartzen duen dekretu-proiektuari buruzko txostena, ondoren bigarren mailako agregakin gisa erabiltzeko, LEA/AVC 742-NORM 2024, 2025eko uztailaren 18a.
- 140 Zabortegean uzteari buruzko EDak eta Hondakinei buruzko Legeak ezartzen dute zabortegeak eta beren erakunde ustiatzaileek kokatuta dauden autonomia-erkidegoko ingurumen-organo eskudunaren baimena lortu behar dutela, bai jarduerari ekiteko, bai instalazio hori zabaltzeko, nabarmen aldatzeko edo lekuz aldatzeko.
- 141 Euskal Autonomia Erkidegoko Ingurumen Administrazioari buruzko Legearen 31.1 artikulua, I.A. eranskineko 5.5 puntua aipatuz.
- 142 Zabortegean uzteko EDak ere antzeko aurreikuspena jaso zuen, eta ezarri zuen beharrezkoa zela, 2023ko urtarrilaren 1a baino lehen, ministro-agindu bidez, berrerauzteko, birziklatzeko edo beste balorizazio mota baterako egokiak izateagatik zabortegean onartu beharko ez liratekeen hondakinen zerrenda onartzea. Ordenaren proiektua egin eta kontsulta publikoa egin bazen ere —alegazioak aurkezteko epea 2023ko abuztuaren 2tik irailaren 29ra bitartekoa izan zen—, zerrenda hori ez da onartu azterketa hau argitaratu den egunean.
- 143 Adibidez, apirilaren 9ko 64/2019 Dekretuak, zeinak ezartzen baitu zer araubide juridiko aplikatu behar zaien arku elektrikoko labeetan altzairua fabrikatetik sortutako zepa beltzak balorizatzeko jarduerari, aldatu egin zuen zabortegean uzteari buruzko Dekretuaren 6. artikulua, eta sartu zituen «arku elektrikoko labeetan altzairua fabrikatetik sortutako balorizatzeko zepa beltzak» zabortegean uztea debekatuta zuten hondakinen zerrendan.
- 144 2020ko martxoaren 4ko Aginduak, Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitzako sailburuarena, Verter Recycling 2002, S.L.-ren titulartasuneko hondakin ez-arriskutsuen zabortegean gertatutako gorabehera larriaren ondorioz Euskal Autonomia Erkidegoko hondakin ez-arriskutsuen kudeatzaile eta ekoizle batzuei premiazko aldi baterako neurriak ezartzen dizkiena Zaldibarko udalerrian (Bizkaia), aldi baterako luzatu zuen hondakin-korrente berriak uzteko debekua, lehendik zeuden zabortegeak ez baitzuten ahalmenik eskaria xurgatzeko, 2020ko otsailaren 6an Zaldibarko zabortegean izandako gertakariaren eta 2020ko otsailaren 20an Mutiloako (Gipuzkoa) zabortegea ixtearen ondorioz. Debekua 12 hilabeterako ezarri zen, baina beste 12 hilabetez luzatu zen, Ekonomiaren Garapen, Jasangarritasun eta Ingurumeneko sailburuaren 2021eko martxoaren 3ko Aginduaren bidez.
- 145 Lurzoruari buruzko Legearen 2. artikulua.
- 146 2025eko urrian, Eusko Jaurlaritzako Lurralde Plangintzako Zuzendaritzak egindako LPSen izapidetze-koadroan ez da hiri-hondakinen azpiegiturei buruzkoa ageri.
- EAEko hiri-hondakinen azpiegiturei buruzko LPSa Eusko Jaurlaritzak onartu behar duen arren, horrek ez die kalterik egingo Euskadiko Ingurumen Administrazioaren Legeak foru-erakundeei 7.2 a) artikuluan ematen dizkien hiri-hondakinen arloko eskumenei. Artikulu horrek hau jasotzen du: «*Lurralde historiko mailako ingurumen-planak eta -estrategiak egitea eta onartzea, eta, bereziki, hiri-hondakinak kudeatzeko esparru-programazioa garatzea, dagozkion foru-planen bidez*». Alde horretatik, Gipuzkoak gaur egun Hiri Hondakinen Azpiegituren LPS bat du, uztailaren 21eko 24/2009 Foru Dekretuaren bidez onartua, eta apirilaren 10eko 9/2018 Foru Dekretuaren bidez aldatu da, zeinaren bidez behin betiko onartzen baita LPSaren aldaketa.
- 147 ETELen 17.1.9 artikulua eta TAOLen 25. artikulua.

- 148 AGE 1255/2016, ekainaren 1ekoa [ECLI:ES:TS:2016:2480], 6. F.
- 149 Udalaren hirigintza-antolamendua, kasuan-kasuan, Lurzoruari buruzko Legearen 59. artikuluan eta hurrengoetan bildutako plangintza-tresnen bidez egingo da.
- 150 AGE 1255/2016, ekainaren 1ekoa [ECLI:ES:TS:2016:2480], 6. F.
- 151 LEHIAREN EUSKAL KONTSEILUA, Toki-erakundeek jarduera ekonomikoan duten eragina - Udalerriak eta eskumenak, LEA/AVC 717-PROM 2024, 2024ko iraila (2025eko otsailean eguneratua).
- 152 Zabortegean uzteko EDa eta lurzoruaren poluzioari buruzko dekretua.
- 153 Euskadiko 2030eko HPKPren 2. funtsezko jarduera, 121 or.
- 154 PUIG VENTOSA, I., SASTRE SANZ, S., MARTÍNEZ GUALLAR, A., RÀFOLS FLORENCIANO, R., «Zabortegeetan hondakinak uztearen, erraustearen eta hondakinak batera erraustearen gaineko zergaren aplikazioa ebaluatzea», Revista Técnica de Medio Ambiente, 2025eko azaroaren 6an.
- 155 PUIG VENTOSA, I., SASTRE SANZ, S., MARTÍNEZ GUALLAR, A., RÀFOLS FLORENCIANO, R., «Zabortegeetan hondakinak uztearen, erraustearen eta hondakinak batera erraustearen gaineko zergaren aplikazioa ebaluatzea», Revista Técnica de Medio Ambiente, 2025eko azaroaren 6an.
- 156 Lezamako (Bizkaia) herritarrek protesta jendetsua egin zuten Ganguren-Artxanda hegalean zabortegea duen balorizazio planta bat jartzearen aurka. Udalak ere proiektuaren aurka egin bazuen ere, azkenean 2023ko azaroan onartu zuen Eusko Jauriaritzak. Ikus, GARA, Lezaman zabortege handi bat eraikitzearen aurkako protesta, 2022ko ekainaren 20a.
- Ortuellan (Bizkaia) 2022 eta 2023ko auzotarren mobilizazioak hondakinak birziklatzeko instalazio baten instalazioa geldiaraztea lortu zuen. Bizilagunek egindako presioak eragina izan zuen Udalak ekimenaren aurka egin zezan eta adostasun politiko eta sozial falta horrek, proiektua ez gauzatzea eragin zuen. Ikus, EGUNEROKO JAUZIA, Auzokideak planto hondakin toxikoak Ortuellara iristearen aurka: "Txinatar bat izango gara Saderren zapatan", 2022ko irailaren 15a.
- Bergaran (Gipuzkoa) papergintzaren hondakinak tratatzeko planta bat jartzearen aurka protesta egin zuten. Proiektua hasieran baimendu bazen ere, Euskal Autonomia Erkidegoko Justizia Auzitegi Nagusiak, aurkeztutako helegiteak aintzat hartu ondoren, 2025eko maiatzean baliogabetu zuen Eusko Jauriaritzak igorritako IBBa, hirigintza-araudiarekin bateraezina zelako. Ikusi, NOTICIAS DE GIPUZKOA, Euskal Autonomia Erkidegoko Justizia Auzitegi Nagusiak Bergarako Valogreene fabrikaren ingurumen-baimena baliogabetu du, 2025eko maiatzaren 29an.

